

HUMANITIES INSTITUTE
Feruza Shermatova-Omerani, Ph.D.

ÖĞLE VAKTİNDEKİ KARA SIS / ŞAŞKEDEĞİ KARA TUMAN (1979) *Aman Saspayev (1929-2015)*

Kaynak: Saspayev, A. (2017). *Collected works*. A. Jakypbekova (Comp.). KutBer.

GENEL BİLGİ

Yazar

Aman Saspayev, 1929 yılında Kırgızistan'ın Issık Göl bölgesine bağlı Tüp ilçesinin Ken-Suu köyünde doğdu. Ailesinin 1937 yılında Çin'e göç etmesinin ardından eğitim hayatına, Sincan'ın Tokkuz-Toro ilçesine bağlı Moyun-Kuzor köyündeki bir Uygur okulunda başladı. Daha sonra öğrenimini Canı-Şaar köyündeki Uygur ve Kazak okullarında sürdürdü ve eğitimine Gulca (Yining) şehrinde devam etti.

Saspayev, meslek yaşamına 1945-1947 yılları arasında Tekes ilçesindeki bir devlet kurumunda sekreter olarak başladı. 1947-1949 yılları arasında ise *İnkilabi Şarki Türkistan* (Devrimci Doğu Türkistan) gazetesinde özel muhabir olarak görev yaptı. Bu dönemde Tekes ve Moğolküre ilçelerindeki gelişmeleri takip ederek bölgeden haber ve röportajlar hazırladı.

1949-1952 yılları arasında Gulca'daki Bilim Yurdu Öğretmen Okulu'nda öğrenim gördü. Mezuniyetinin ardından aynı kurumda öğretim görevlisi olarak çalışmaya devam etti.

1952 yılında Pekin'deki Merkez Milliyetler Enstitüsü'nün Çin Filolojisi Fakültesi'ne kabul edildi ve burada dört yıl boyunca Çin dili ve filolojisi eğitimi aldı. 1956 yılında mezun olduktan sonra Urumçi'ye yerleşti. Burada Çin Halk Yayınevi'nin Kırgızca bölümünde önce editör, daha sonra ise bölüm başkanı olarak görev yaptı. Bu dönemde Kırgızca yayın faaliyetlerinin geliştirilmesinde önemli katkılarda bulundu.

1962 yılında Kırgızistan'a dönen Saspayev, 1962-1966 yılları arasında doğduğu köyde bulunan San-Taş Devlet Çiftliği'nde işçi ve traktör sürücüsü olarak çalıştı. 1967 yılında Kırgızistan Yazarlar Birliği Issık Göl Bölge Şubesi'ne edebiyat danışmanı olarak atandı ve bu görevini 1988 yılına kadar sürdürdü. Aynı zamanda genç yazarların yetişmesine katkı sağladı ve bölgedeki edebî faaliyetlerin gelişmesinde etkin rol oynadı.

1971-1973 yılları arasında Moskova'daki Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'nün Yüksek Edebiyat Kursları'nda öğrenim gördü. Bu eğitim, onun edebî birikimini ve yazarlık anlayışını daha da geliştirmesine katkıda bulundu. Saspayev, 1967 yılında Sovyet Yazarlar Birliği'ne üye kabul edildi. Edebiyat hayatı boyunca roman, hikâye ve masal türlerinde çok sayıda eser kaleme aldı. Başlıca eserleri arasında *Gülkayır* (1966), *Mayda Tolkundar* (Küçük Dalgalar, 1970), *Zimiryküş* (masal, 1971), *Hadizat* (1975), *Partorg* (1977), *Murat* (1978), *Tatım Tuz* (Bir Tutam Tuz, 1979), *Yiyk Sezimder* (Kutsal Duygular, 1985), *Too Çabalekeyi* (Dağ Kırangıcı, 1989), *Seçilmiş Eserler* (1991), *Öyküler* (1997) ve *Çığışka Nazar* (Doğu'ya Bakış, 2002) yer almaktadır.

Saspayev'in kısa hikâyeleri Rusça, Fransızca, Çince, Letonca, Tatarca, Başkurtça, Kazakça, Uygurca ve Karakalpakçaya çevrilmiştir. Çok dilli bir yazar olan Saspayev, Kırgızcanın yanı sıra Uygurca ve Kazakça dillerinde de akıcı biçimde eserler vermiştir. Bu yönüyle yalnızca Kırgız edebiyatında değil, Doğu Türkistan'ın çok kültürlü edebî çevresinde de tanınan bir isim olmuştur.

Edebiyat çalışmalarının yanı sıra Çin dili üzerine uzun yıllar araştırmalar yürüttü. Bu alandaki en önemli bilimsel çalışması, yaklaşık 55.000 madde başı içeren ve 91 matbaa forması hacmindeki *Çince-Kırgızca Sözlük*'ün hazırlanmasıdır. Sözlük, Kırgız devlet geleneğinin 2.200. kuruluş yıl dönümü anısına 2003 yılında yayımlandı ve Kırgız sözlükbilimi açısından önemli bir başvuru kaynağı olarak kabul edilmektedir.

Aman Saspayev, 2015 yılında hayatını kaybetti.

Eser

Öğle Vaktindeki Kara Sis (Şaşkedeği Kara Tuman) adlı romanın ilk bölümü 6 Aralık 1979 tarihinde, ikinci bölümü ise 7 Şubat 1992 tarihinde yayımlanmıştır.

Arka Plan

Öğle Vaktindeki Kara Sis, Aman Saspayev'in, yirminci yüzyılın ortalarında Sincan ve Kırgızistan'ı şekillendiren siyasal ve toplumsal dönüşümler arka planında kendi yaşamını anlattığı otobiyografik bir romandır.

Saspayev, 1926-1929 yılları arasında Kırgızistan'ın Issık Göl bölgesindeki Ken-Suu köyünde doğmuş ve küçük yaşta babasını kaybetmiştir. Sovyet kolektifleştirme süreci sırasında, dul annesi ailesinin geçmişteki varlıklı sosyal konumu nedeniyle kolhoz üyeliğine kabul edilmemiştir.

Kıtlığın yayılması üzerine aile, 1933 yılında Çin'e göç etmek zorunda kalmış; burada Uygur ailelerinin yanında ücretli işçi olarak çalışarak yoksulluk içinde yaşamını sürdürmüştür.

Roman, bu kişisel deneyimleri daha geniş bir tarihsel bağlam içine yerleştirerek 1944 İli Ayaklanması'nı, bu hareket sonucunda kurulan Doğu Türkistan Cumhuriyeti'ni ve Çin İç Savaşı'nda Komünistlerin zaferinin ardından 1949 yılında Sincan'ın Çin Halk Cumhuriyeti'ne barışçıl biçimde katılmasını ele alır.

Ancak Saspayev, Kuomintang yönetimi veya Doğu Türkistan Cumhuriyeti dönemindeki çocukluk yıllarını ayrıntılı biçimde anlatmak yerine, anlatısını 1949 yılında Sincan'ın kurtuluşundan 1962 yılında Kırgızistan'a dönüşüne kadar olan dönem üzerinde yoğunlaştırır.

Bu seçici anlatım yoluyla roman, yalnızca yazarın kişisel anılarını aktaran bir eser olmakla kalmaz; aynı zamanda göç, siyasal değişim ve çalkantılı bir dönemde Sincan'daki Kırgız topluluğunun yaşadığı deneyimler üzerine tarihsel bir tanıklık niteliği taşır.

KIŞILAR

Aman Saspayev – Sincan kökenli Kırgız yazarı; anlatıcı

Sultan Arıkbayev – Kırgız eğitimci; Bilim Yurdu Öğretmen Okulu müdürü

Kızay Cumabekov – Bilim Yurdu Öğretmen Okulu'nda görev yapan Kırgız öğretmen

İmin Efendi – Uygur dili öğretmeni

Ziya Samedi – Uygur yazarı; heyet başkanı

Tugolbay Sıdıkbekov – Kırgız yazarı

Muhtar Avezov – Kazak yazarı

Gabit Músrepov – Kazak yazarı

Estebes Tursunaliyev – Kırgız şarkıcısı ve komuz sanatçısı

Çolpon Jamanova – Kırgız bale sanatçısı

Gıng – Çinli Türkolog; Saspayev'in meslektaşı

Askat İskakov – Sincan yönetim yetkilisi

ÖZET

Anı niteliğindeki eser, Kırgızistan doğumlu Kırgız yazar Aman Saspayev'in eğitim, bilgi ve kültürel kimlik arayışıyla şekillenen yaşam yolculuğunu konu almaktadır. Yazar, 1948 yılında annesinin vefatının ardından Sincan'ın Tekes ilçesinde sürdürdüğü devlet görevinden ayrılarak bölgenin kültürel merkezi olan Gulca'ya gider ve öğrenimine devam eder.

Bilim Yurdu Öğretmen Okulu'nda dönemin önemli Kırgız ve Uygur eğitimcilerinden eğitim alır; daha sonra aynı kurumda öğretmen olarak görev yapmaya başlar.

1949 yılında Halk Kurtuluş Ordusu'nun Sincan'a girişine ve bölgede yeni bir siyasal dönemin başlamasına tanıklık eder. Sosyalist eğitim kampanyaları, öğretmenlik deneyimleri ve siyasal eğitim süreçleri aracılığıyla toplum, birey ve sorumluluk kavramlarına ilişkin yeni düşünceler geliştirir.

1953 yılında Pekin'de eğitim görme fırsatı elde eder. Sincan ve Çin'in farklı bölgeleri boyunca gerçekleştirdiği yolculuklar, ona çeşitli coğrafyaları, kültürleri ve insan topluluklarını tanıma imkânı sağlar.

Merkez Milliyetler Enstitüsü'nde Çince eğitimi alır, Kazakça dersleri verir ve dilbilim ile edebiyat alanındaki bilgisini derinleştirir. Daha sonra Sincan'da yürütülen dil araştırma gezisine katılarak Kırgız dili malzemeleri ile halk edebiyatı ürünlerini derler. Kişisel kariyer hedeflerinden ziyade kültürel hizmet anlayışını ön planda tutarak Sincan'a döner ve Kırgızca yayıncılık ile eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesine katkıda bulunur.

Çalışmaları sonucunda Sovyetler Birliği'ne gerçekleştirilen kültürel bir heyetin üyesi olur. Almatı, Frunze, Taşkent, Semerkant ve Aşkabat gibi merkezleri ziyaret ederek dönemin tanınmış yazarları, sana-

ıçları ve aydınlarıyla görüşür. Bu gezi, onun Kırgız kültürüyle olan bağlarını güçlendirir ve edebî kimliğinin oluşumunda önemli bir rol oynar.

OLAYLAR

Bilgi ve Eğitim Arayışı Saspayev'in annesinin 1948 yılında vefatı, hayatında önemli bir dönüm noktası oldu. Doğu Türkistan Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından resmî belgelerin Uygurca ve Kazakça düzenlendiği Tekes ilçesinde bir devlet görevinde bulunmasına rağmen, içinde bulunduğu koşullardan giderek daha fazla rahatsızlık duymaya başladı. Eğitim alma ve daha iyi bir gelecek kurma arzusu, onu hayatında köklü bir değişiklik yapmaya yöneltti. Görevini, nişanlısını ve kendisine bağlı olan ailesini geride bırakarak Gulca'ya gitmeye karar verdi. Resmî olarak Gulca'ya gitme amacıyla yola çıksa da bu yolculuğun kendisi için yeni bir hayatın başlangıcı olacağını düşünüyordu. Saspayev daha sonra bu kararını, erken yaşamını belirleyen toplumsal ve kişisel sınırlamalardan kurtulma yolundaki ilk adım olarak değerlendirdi.

Edebî ve Gazetecilik Faaliyetlerinin Başlangıcı Doğu Türkistan Cumhuriyeti'nin başkenti olan Gulca, eğitilmiş insanların, yazarların ve gazetecilerin bir araya geldiği önemli bir kültürel ve entelektüel merkez hâline gelmişti. Şehirde Uygurca ve Kazakça gazete ve dergiler yayımlanıyor, edebî ve siyasal düşüncelerin ifade edilmesine olanak sağlanıyordu. Saspayev, Uygurca haber yazıları ve Kazakça şiirleriyle bu yayınlara katkıda bulunarak kısa sürede yerel okuyucular arasında tanınmaya başladı. Bu yayınlarda, Kuomintang yönetimi döneminde etnik topluluklara yönelik baskılar ve aydınlara karşı uygulanan zulümler eleştiriliyordu. Daha sonra Uygurca yayımlanan *İnkilabi Şarki Türkistan (Devrimci Doğu Türkistan)* gazetesinde özel muhabir olarak görev yapan Saspayev, Tekes ve Moğolküre ilçelerindeki gelişmeleri takip ederek haberler hazırladı.

Örgün Eğitime Başlangıcı Saspayev, 1948 yılının eylül ayının sonlarında Gulca'ya ulaştı. Eğitimine devam edebilmek ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için amcasının atını yerel pazarda sattı. Kısa süre sonra şehirde yeni kurulmuş bir orta dereceli eğitim kurumu olan Bilim Yurdu'nu keşfetti. Bu kurumda pedagoji, tıp, tarım ve hayvancılık alanlarında eğitim veriliyor; Doğu Türkistan'ın farklı bölgelerinden gelen öğrenciler burada öğrenim görüyordu. Bilim Yurdu'nun müdürü Sultan Arıkbayev, Kırgızistan'ın Issık Göl bölgesinden Sincan'ın Tekes bölgesine göç etmiş önemli bir Kırgız aydınıydı. Saspayev onu çocukluğundan beri tanıyor ve saygın bir eğitimci olarak kabul ediyordu.

Eğitmenleri ve Entelektüel Gelişimi Saspayev, Bilim Yurdu'nda düşünsel gelişimini etkileyen birçok değerli eğitimciyle tanıştı. Sultan Arıkbayev, kendi kendini yetiştirmiş bir aydın olarak Çince ve Rusçayı öğrenmiş, ileri düzey matematik bilgisine sahip olmuş ve üniversite seviyesindeki matematik kaynaklarını incelemişti. Bir diğer Kırgız öğretmen Kızay Cumabekov ise tarih dersleri veriyor ve Saspayev'in eğitim sürecini destekliyordu. Bu öğretmenlerin desteğiyle Saspayev, sekizinci sınıf eğitimini tamamlamamış olmasına rağmen dokuzuncu sınıf Kazakça bölümüne kabul edildi. Ancak bazı Uygur öğretmenler bu karara karşı çıktı. Kabul sürecini öğrenen bir psikoloji öğretmeni, Saspayev'e bakarak şu ifadeyi kullandı: "Bir dereden geçerken insan kendi gücünü bilmelidir; aksi hâlde suya düşebilir." Bu söz, onun hazırlık düzeyinin üzerinde bir eğitim yükünü üstlenmiş olabileceğine dair duyulan kaygıyı yansıtıyordu.

Öğrencilikten Öğretmenliğe Geçiş Matematik alanındaki eksikliklerine rağmen Saspayev, mezuniyetinin ardından Bilim Yurdu'nda öğretmen olarak görev yapmaya davet edildi. Bu görevi, Sultan Arıkbayev'in desteğiyle değil, kendi çabaları ve başarısı sayesinde elde etti; çünkü Arıkbayev bu dönemde bölgesel eğitim yönetiminin başına geçmişti. Saspayev, Uygur sınıflarında Uygurca, Kazak sınıflarında ise Kazakça ders verdi. Öğrencileri arasında öğrenmeye büyük ilgi gösteren ve olgun yaşlarda olan kız öğrencilerin bulunduğu bir sınıf da vardı. Bu dönemde Tekes'te bulunan genç nişanlısından mektuplar almaya başladı. Nişanlısı, neden kendisini ziyaret etmediğini soruyordu. Saspayev onun zekâsını ve bağlılığını takdir etmesine rağmen, gençlik dönemindeki özgürlük arayışı ve huzursuzluğu nedeniyle bu ilişkiye gereken önemi vermediğini belirtir. Bu nedenle ancak otuz dört yaşında evlendi.

Halk Kurtuluş Ordusu ile Karşılaşma 1949 yılında Saspayev Gulca'da öğrenim gördüğü sırada Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun ilk birlikleri şehre ulaştı. Askerlerle ilk karşılaşmasını canlı bir şekilde hatırlayan

Saspayev, sarı-yeşil üniformalı askerlerin sade davranışlarından, temiz görünümlerinden ve halkla kurdukları samimi ilişkilerden etkilendi. Bekledikleri gergin ortamın aksine, askerler sakin ve yakın bir tavır sergiliyordu. Yurda gelen üç Çinli askeri Çince karşılayan Saspayev, onların yatakhane koşullarıyla ilgili sorularını yanıtladı. Askerlerin mütevazı ve içten davranışları onda derin bir iz bıraktı.

Yeni Bir Döneme Dair Umut Halk Kurtuluş Ordusu'nun gelişinden sonra birçok öğrenci ve genç arasında yeni bir umut ve özgürlük duygusu oluştu. Saspayev, daha önce karşılaştıkları Kuomintang askerlerinin aksine yeni askerleri sade, saygılı ve halka yakın insanlar olarak görüyordu. Askerlerin sokaklarda halka yardım etmesi ve ağır eşyaları taşımaları, toplumla kurdukları ilişkiyi gösteriyordu. Gulca'da Komünist Parti'nin İli Bölge Komitesi tabelasını gördüğünde, kendisi için yeni bir dönemin başladığını hissetti.

İlk 1 Mayıs Kutlaması Saspayev'in Çin Komünist Partisi hakkındaki bilgileri büyük ölçüde Sovyetler Birliği'ndeki eşitlik ve sosyal adalet anlayışından etkilenmişti. 1949 yılında Gulca'da düzenlenen ilk 1 Mayıs kutlaması onun hafızasında önemli bir yer edindi. Önceki küçük toplantılardan farklı olarak bu etkinlik, işçi sınıfının zaferini simgeleyen büyük bir halk kutlaması olarak gerçekleştirildi. Saspayev, geçit töreni hazırlıklarını ve Doğu Türkistan Millî Ordusu ile Çin Halk Kurtuluş Ordusu birliklerini ilgiyle izledi. Özellikle askerler arasındaki sadelik ve eşitlik anlayışı dikkatini çekti; bir subayın erlerle samimi biçimde sigara paylaşması, bu yeni anlayışın sembollerinden biri olarak hafızasında kaldı.

Yeni Bir Siyasal Dönem Saspayev, yeni yönetimin Gulca'ya gelişinden sonra düzenlenen ilk büyük halk kutlamalarını canlı bir şekilde anlatır. 1 Mayıs geçit törenini izleyen Saspayev, Doğu Türkistan Millî Ordusu'nun düzenli yürüyüşü ile Halk Kurtuluş Ordusu'nun daha farklı ve daha az disiplinli görünen yürüyüşünü karşılaştırır. Askerî araçlar, müzikler ve şehir süslemeleriyle gerçekleştirilen bu kutlama, yerel halk için tamamen yeni bir deneyimdi. 4 Mayıs'ta Saspayev, Gulca'daki ilk gençlik mitingine başkanlık divanı üyesi olarak katıldı. Toplantı, öğrencilerin feodalizme, emperyalizme ve hükümet yolsuzluklarına karşı çıktığı 1919 Çin 4 Mayıs Hareketi'ni anmak amacıyla düzenlenmişti.

Maddi Değişimler ve “Düşünceleri Değiştirme” Kampanyası Yeni yönetimin kurulmasının ardından Gulca'da ekonomik ve kültürel alanda belirgin değişimler yaşandı. Dükkânlarda daha önce bölgede bulunmayan defter, dolma kalem, kozmetik ürünleri, diş macunu, saat, termos ve çeşitli ithal ürünler yer almaya başladı. Bu maddi değişimler halkın dikkatini çekse de hükümetin asıl önceliği kısa süre sonra “düşünceleri değiştirme” adı verilen ideolojik kampanyaya yöneldi. Bu süreçte insanlardan geleneksel düşünce biçimlerini terk ederek toplumsal yararı merkeze alan sosyalist bir dünya görüşünü benimsemeleri bekleniyordu. Dersler, grup tartışmaları ve felsefe ile siyasal teori çalışmaları aracılığıyla Saspayev ve arkadaşları, eğitimin ve kişisel gelişimin bireysel çıkarlar için değil, toplumun hizmeti için kullanılması gerektiğine inanmaya başladılar.

Toplumsal Sorumluluk ve Sosyalist Eğitim Bu kampanya zamanla günlük yaşamın bir parçası hâline geldi. Genellikle sadece “çalışma” veya “eğitim” olarak adlandırılan siyasal toplantılarda toplumsal sorumluluk, demokratik merkeziyetçilik ve halka hizmet ilkeleri ele alınıyordu. Katılımcılar neden eğitim aldıklarını, çalıştıklarını ve topluma katkıda bulunmaları gerektiğini tartışıyor; bireysel başarının daha geniş toplumun yararına olması gerektiği sonucuna varıyorlardı. Saspayev, bu düşüncelerin davranışlarını ve değerlerini derinden etkilediğini belirtir. Sade bir yaşam anlayışını benimsiyor, lüksü burjuva alışkanlığı olarak görüyor ve sosyalist idealleri ahlaki açıdan doğru kabul ediyorlardı. Önceki sistemde eşitsizlik yaşamış birçok kişi için bu düşünceler, daha adil ve insani bir toplum umudunu temsil ediyordu.

Siyasal Eğitim ve Sosyalist Değerler Sosyalist reformların derinleşmesiyle birlikte siyasal eğitim günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline geldi. Öğrenciler, Çince öğrenmek ve düşünce alışverişinde bulunmak amacıyla Halk Kurtuluş Ordusu mensuplarıyla eşleştirildi. Aynı dönemde Sovyet edebiyatı ve kültürü, Çin'in geleceği için örnek alınması gereken modeller olarak tanıtılıyordu. İdeolojik eğitim yalnızca siyasal konularla sınırlı kalmadı; kişisel ilişkileri de kapsayarak gençlerin arkadaşlık, sevgi ve eğitim anlayışlarını sınıf bilinci ve topluma hizmet ilkeleri doğrultusunda değerlendirmelerini teşvik etti. Çocuklar, temel rehber ilkeler olarak “Beş Sevgi”yi — vatana, halka, emeğe, bilime ve kamu malına sevgi — ezberliyorlardı. Saspayev geçmişe dönüp baktığında, bu ideallerin daha sonraki siyasal kampanyalar çelişkilerini ortaya çıkarmadan önce birçok insan tarafından samimi bir inançla benimsendiğini belirtir.

Kitle Kampanyaları ve İdeolojik Öz Eleştiri Bilim Yurdu'nda siyasal kampanyalar, halka açık öz eleştiri toplantılarıyla başladı. Okul müdürü, okul kaynaklarının yanlış kullanılması ve bazı haksız idari kararlar alınması gibi hatalarını açıkça kabul etti. Öğretmenler ve öğrenciler de hem kendilerini hem de başkalarını eleştirmeye teşvik edildi. Benzer kampanyalar kısa sürede toplumun diğer kesimlerine yayıldı; eğitimciler, tüccarlar, zanaatkarlar ve devlet çalışanları da bu sürece dâhil oldu. Saspayev'e göre katılım neredeyse herkes için zorunlu hâle gelmişti. Derslerde ayrıca "zihniyetin özgürleştirilmesi" kavramı üzerinde duruluyor; insanların sosyalist topluma tam anlamıyla hizmet edebilmeleri için feodal, dinî ve burjuva düşünce biçimlerinden kurtulmaları gerektiği savunuluyordu. Saspayev, geriye dönüp baktığında, birçok gencin bu düşünceleri içtenlikle benimsediğini ve onların toplumu dönüştürme gücüne gerçekten inandığını hatırlar.

Öğretmen Eğitimi ve Siyasal Kampanyaların Dili 1951 ve 1952 yaz aylarında Bilim Yurdu'nda İli bölgesinin farklı yerlerinden gelen öğretmenler için iki aylık siyasal eğitim kursları düzenlendi. Bu kurslarda pedagojik konulardan çok ideolojik eğitim ve "düşünceleri değiştirme" kampanyası üzerinde duruluyordu. Saspayev, bu eğitim gruplarından birinin sorumluluğunu üstlendi ve Urumçi'den gönderilen yetkililer ile yerel parti komitelerinin oluşturduğu sıkı siyasal atmosferi gözlemledi. Bir olayda bazı öğretmenler sakal tıraşı olurken bir siyasal sloganı şaka amacıyla kullandılar. Ancak bu sözler siyasal açıdan uygunsuz kabul edildi. Bu olay, sosyalist kampanyaların ilk yıllarında günlük dilin ve sıradan ifadelerin bile ne kadar hassas bir nitelik kazandığını göstermektedir.

Öğretmenlerin İdeolojik Eğitim Kursu 1951-1952 yıllarında İli bölgesinin farklı yerlerinden gelen öğretmenler, "düşünce reformu" (düşünceleri değiştirme) üzerine yoğunlaşan iki aylık siyasal eğitim kurslarına katılmak üzere Gulca'da toplandı. Açılış töreninde Sincan Eğitim Bakanlığı Yardımcısı Ma, aydınların halka ve sosyalizme hizmet edebilmeleri için dünya görüşlerini değiştirmeleri gerektiğini belirtti. Komünist Partinin aydınlara yönelik politikasının onları birleştirmek, eğitmek ve sonunda dönüştürmek olduğunu vurguladı. Eleştirinin cezalandırma amacı taşımadığını, aksine bireyin gelişmesine yardımcı olmayı hedeflediğini ifade etti. Bu güven verici konuşma, katılımcılar arasında olumlu bir atmosfer oluşturdu. Her gün siyaset, sınıf mücadelesi, ilerleme ve sosyalist ideoloji üzerine verilen derslerin ardından küçük grup tartışmaları yapılıyordu. Bu toplantılarda katılımcılar geçmiş düşüncelerini açıkça eleştiriyor ve ideolojik dönüşüm sürecine bağlılıklarını ifade ediyorlardı.

Eski Bir Öğretmenle Beklenmedik Karşılaşma Eğitim kursunun bir ara döneminde Saspayev, dördüncü sınıfta kendisine Uygurca öğreten eski öğretmeni İmin Efendi ile beklenmedik bir şekilde karşılaştı. Bir zamanlar eski kıyafetleri ve kalabalık ailesiyle tanınan mütevazı bir köy öğretmeni olan İmin Efendi, daha sonra öğretmenliği bırakmış ve at arabası sürerek geçimini sağlamaya başlamıştı. Saspayev, yıllar önce öğretmenin sınıf tahtasına yazdığı bir Uygurca şiiri hâlâ ezberinde tuttuğunu söyleyerek ona okudu. Öğrencisinin dizeleri hâlâ hatırlamasından büyük mutluluk duyan İmin Efendi, onun olağanüstü hafızasını gururla anımsadı. Bu samimi karşılaşma, Saspayev'e gün boyunca büyük bir sevinç ve huzur verdi.

Bir Çay Bardağı, Bir Çocuk ve Eğitim Toplantılarındaki Çelişkiler Saspayev'in 19 Temmuz 1952 tarihli günlüğündeki kayıtlar, öğretmenlerin siyasal eğitim kursundan dikkat çekici ayrıntılar sunar. Bir tartışma grubunda bir öğretmen, toplantı sırasında termosundan sessizce çay içtiği için ağır biçimde eleştirildi. Ancak eleştiriler giderek sertleşmesine rağmen öğretmen sakin bir şekilde çayını içmeye devam etti. Yakınlarda genç bir anne, yanında yatan bebeğiyle birlikte öz eleştiri konuşmasını yapıyordu. Konuşurken bir yandan da çocuğun yüzüne konan sinekleri nazikçe uzaklaştırıyordu. Elbisesi biraz açılmış, parlak kırmızı pantolonu görünür hâle gelmişti; karşısında oturan bıyıklı bir öğretmen ise konuşmayı dinlemek yerine dikkatini bu duruma vermişti. Saspayev'e göre bu küçük ve insani ayrıntılar, ideolojik ritüeller ile günlük yaşamın gerçekliği arasındaki tuhaf karşıtlığı ortaya koyuyordu.

Kampanyanın Yeniden Değerlendirilmesi Ağustos 1952 tarihli bir günlük kaydı, öğretmenlerin eğitim kursunda yaşanan önemli bir değişimi yansıtır. Pekin'den gelen yetkililer, Sincan Parti Bürosu'nun hayvancılıkla uğraşan bölgelerde yerel gelenekler, dinî uygulamalar ve etnik kültürlere yönelik yanlış politikalar izleyerek ciddi "sol" hatalar yaptığını açıkladılar. Sorumluluk bölgesel yönetime yüklendi; Birinci Parti Sekreteri General Wang Zhen görevinden alınarak Çin'in iç bölgelerine gönderildi. Bu açıklama,

kırsal bölgelerden gelen öğretmenler arasında yoğun tartışmalara yol açtı. Birçoğu, geçmişte aşırı uygulamalara bizzat tanık olduklarını dile getirdi. Ancak bu politika değişikliklerine rağmen kurs, “düşünce reformu” kampanyasının tamamen başarılı olduğu ilan edilerek sona erdi. Katılımcılar, kamuoyu önünde ideolojik dönüşümlerini kabul ettiklerini ifade ettiler ve halka hizmet etme konusundaki bağlılıklarını yeniden dile getirdiler.

Pekin’de Eğitim Fırsatı Yüksek öğrenim hayalini yarıda bırakmasının üzerinden dört yıl geçtikten sonra Saspayev, giderek artan bir huzursuzluk hissetmeye başladı. Öğretmenlik artık onu tatmin etmiyor, eğitimine devam etme arzusunu her geçen gün daha fazla duyuyordu. Sovyetler Birliği’nde veya Çin’in büyük şehirlerinden birinde üniversite eğitimi alma fırsatı bulmayı umut ediyordu. Bir sabah, onu derinden etkileyen ve kaygı içinde uyandıran bir rüyanın ardından beklenmedik bir fırsat karşısına çıktı. 16 Ekim günü okula geldiğinde, eğitim işleri sorumlusu Nasırov ona yaklaşıp sessizce Pekin’de öğrenim görmek isteyip istemediğini sordu. Büyük bir heyecan yaşayan Saspayev, bu soruya hemen cevap veremedi; ardından okul müdürünün onayını almak için aceleyle yanına gitti.

Gulca’ya Veda ve Pekin Yolculuğu Pekin’de eğitim alma fırsatını okul yönetimine iletirken Saspayev temkinli davrandı. Çünkü bu imkân başlangıçta öğrenciler için düşünülmüştü; kendisi ise artık öğretmen olarak görev yapıyordu. Eğitim sorumlusu Çemey, yerine başka bir öğretmen bulunması hâlinde gönderilebileceğini söyleyerek onu hemen destekledi. Okul müdürü İvzullayev ise başlangıçta daha ihtiyatlı davransa da sonunda bu öneriyi kabul etti. Saspayev birkaç olası yedek öğretmen önererek ve isteğini açıklayarak izin almaya çalıştı. Gerekli belgeler tamamlandıktan sonra üzerindeki endişe azaldı. 30 Ekim’de uzun zamandır beklediği hayalin gerçekleştiğine inanmakta güçlük çekerek Gulca’dan Urumçi’ye doğru yola çıktı.

Urumçi’ye Varış: Yeni Bir Dünyaya İlk Bakış Gulca’dan üç günlük yolculuğun ardından genç öğrenciler sonunda Urumçi’ye ulaştılar. Yol boyunca Sayram Gölü, çöl bölgeleri ve geçmiş çatışmaların izlerini taşıyan yerlerden geçtiler. Şehir ilk bakışta tozlu, dumanlı ve yabancı görünse de geniş caddeleri ve renkli yapıları güçlü bir izlenim bıraktı. Pekin’e eğitim için giden öğrenciler olarak daha rahat koşullarda kalacaklarını düşünen gençler, yüksek konaklama ücretleri ve kötü yaşam şartlarıyla karşılaşınca hayal kırıklığı yaşadılar. Yataklarını taşıyarak karanlık sokaklarda ilerlediler ve sonunda yere serilmiş hasırların bulunduğu basit bir yurda yerleştiler. Yorgunluk ve belirsizliğe rağmen eğitimlerinin başlamasını büyük bir merak ve heyecanla beklediler.

Urumçi’de Yalnızlık ve Aidiyet Arayışı Anlatıcı, arkadaşı Tileuzhan’a yazdığı mektupta Urumçi’nin yalnızlığını ve İli bölgesinden gelen genç öğrencilerin karşılaştığı zorlukları anlatır. Yiyecek bulmak zordu, yaşam koşulları rahatsız ediciydi ve çok az insan onların dilini konuştuğu için iletişim kurmak güçtü. Bununla birlikte, memleketi hatırlatan küçük ayrıntılar ona beklenmedik bir mutluluk veriyordu. Bir gün sokaklarda dolaşırken hoparlörden tanıdık Rusça “Barynı” şarkısını duydu. Bu melodi bir anda ona arkadaşlarını, eski toplantıları ve geçmiş yaşamını hatırlattı. Sokakta hareketsiz duran Saspayev, kısa bir sürelğine kendisini memleketine dönmüş gibi hissetti; bu an ona hem hüznün hem de huzur verdi.

Çölü Aşarak: Urumçi’den Kumul’a 17 Kasım’da yolcular, Pekin’e gitmek üzere Urumçi’den ayrılarak geniş çölleri ve kurak dağlık bölgeleri aşmaya başladılar. Araçları sık sık arızalandığı için yolculukları gecikti ve Turfan’a geç ulaştılar. Burada ünlü eski minareyi gördüler ve bölgenin tarihi hakkında bilgi edindiler. Sıcak ve kurak coğrafya; üzüm bağları, Uygur köyleri ve geleneksel yer altı sulama kanallarıyla dikkat çekiyordu. Yolculuklarına doğruya doğru devam eden grup, Kumul’a (Hami) ulaştı. Ancak güvenlik endişeleri nedeniyle burada bir süre beklemek zorunda kaldılar. Yolcular, silahlarını teslim ederek devlete katılan Kazak eski isyancılarla karşılaştılar. Bu kişiler yolların giderek daha güvenli hâle geldiğini söylüyordu; ancak yerel yetkililer hâlâ temkinli davranıyordu.

Şiyingsia Geçidi’nden Geçiş: Çin’in İç Bölgelerine Giriş Yolcular Şiyingsia Geçidi’ni aşarak Sincan’ı geride bıraktı ve Gansu eyaletine girdiler. Dar vadilerden oluşan bu geçit, geçmiş dönemlerde askerî çatışmalar sırasında stratejik bir güzergâh olarak kullanılmıştı. Yol boyunca Çinli ve Dungan köylerini, üzerinde “helal” yazılı tabelalar bulunan Müslüman restoranlarını ve kendileri için yabancı olan kırsal yaşam biçimlerini gözlemlediler. Bazı köylerdeki insanların sade ve yoksul yaşam koşulları onları şaşırttı.

Çin'in iç bölgelerine doğru ilerledikçe manzara değişmeye başladı; çöller ve kurak dağların yerini surlarla çevrili şehirler ve daha büyük yerleşim merkezleri aldı. Ziyaret ettikleri ilk büyük şehir olan Lanzhou'da modern caddeler, müzeler ve Çin'in uzun ve karmaşık tarihini yansıtan tarihî eserlerle karşılaştılar.

Pekin'e Yolculuk Lanzhou'dan ayrıldıktan sonra yolcular trenle Xi'an'a doğru ilerlediler ve sonunda 13 Aralık'ta Pekin'e ulaştılar. Bu yolculuk, sert Gobi Çölü'nden yeşil tepelere, ormanlara ve tünellere uzanan büyük bir coğrafi değişimi gözler önüne serdi. Anlatıcı, Çin'in iç bölgelerindeki insanların nezaketinden ve kültürel inceliğinden etkilenmişti. Pekin'de geleneksel Çin mimarisi tarzında inşa edilmiş Merkez Milliyetler Enstitüsü'ne yerleştiler. Saspayev, 255 numaralı yurttan, Çin'in güney bölgelerinden gelen Miao, Yi, Hani ve diğer etnik gruplara mensup öğrencilerle birlikte kaldı.

Pekin'de Öğrenci Olarak Yeni Bir Hayata Başlangıç Anlatıcı, Merkez Milliyetler Enstitüsü'nde Çin'in farklı bölgelerinden gelen Uygur, Kazak, Tatar, Tibetli ve diğer etnik topluluklara mensup öğrencilerden oluşan çok kültürlü bir ortamla karşılaştı. İlk başta belirli bir uzmanlık alanında eğitim veren bir üniversiteye devam etmeyi umut etse de, daha ileri bir öğrenim için öncelikle Çince öğrenmesi gerektiğini fark etti. Bu nedenle hazırlık bölümüne kaydoldu ve yoğun bir dil eğitimine başladı. Öğrenciler her gün onlarca yeni kelime ve karakter ezberliyor, başkalarının öğrendiği bilgileri kendilerinin de öğrenebileceğine inanarak büyük bir çaba gösteriyorlardı. Enstitünün zengin kütüphanesi de ona Uygur, Kazak, Özbek, Rus ve Batı edebiyatlarını tanıma fırsatı sundu ve entelektüel dünyasını genişletti.

Pekin'e İlk Bakış Pekin'e ulaştıktan sonra anlatıcı, otobüsler, tramvaylar, çekçekler ve duman çıkaran araçlarla dolu geniş caddeleri keşfetmeye başladı. Antik şehir surları, dar sokaklar ve geleneksel el sanatlarıyla modern ticaretin bir arada bulunduğu büyük Dong'an Pazarı onu derinden etkiledi. Cam vitrinlerde sergilenen porselen heykeller, bronz eserler ve diğer sanat ürünlerine hayranlıkla baktı. Aynı akşam, azınlık öğrencileri için düzenlenen bir dans etkinliğine katıldı. Burada Çinli lider Gao Gang'ın kendisine tanıdık gelen bir tarzda dans ettiğini gördü. Böylesine önemli bir siyasi figürle beklenmedik bir ortamda karşılaşması, Pekin'deki ilk günlerinin unutulmaz anılarından biri olarak kaldı.

Zhongnanhai'de Unutulmaz Bir Akşam 24 Aralık'ta Saspayev, Pekin'deki azınlık öğrencileri için düzenlenen özel bir gece programına katıldı. Öğrencileri taşıyan otobüs, Çin hükümeti ve Komünist Parti yönetiminin merkezi olan Zhongnanhai'ye götürdü. Huairan Salonu'na girdiklerinde, görkemli dekorasyon ve resmî atmosfer karşısında büyük bir şaşkınlık yaşadı. Sovyet sanatçıları, gerçekçi oyunculukları ve etkileyici sahneleriyle izleyiciler üzerinde derin bir etki bırakan *Beyaz Saçlı Kız* adlı müzikal dramayı sahnelledi. Gösterinin ardından herkes, tanık oldukları deneyimin etkisiyle sessizce geri döndü. Çince karakterleri öğrenmenin zorluklarına rağmen Saspayev büyük bir kararlılıkla eğitime devam etti. Ayrıca azınlık öğrencilerine gösterilen ilgiyi ve iyi yaklaşımı takdir etti.

Memleket Özlemi ve Özgürlük Anıları Enstitüdeki iyi yaşam koşullarına rağmen Saspayev zamanla çocukluğunu geçirdiği Tekes'i, ailesini ve içinde büyüdüğü gelenekleri özlemeye başladı. Dağların yakınındaki küçük köyünü; ata bindiği, ot biçtiği, dağlarda avlandığı ve kendisini tamamen özgür hissettiği günleri hatırladı. Av tüfeğiyle vadilerde ve ormanlarda at sürmek ona unutulmaz bir mutluluk veriyordu. Ancak bu yaşamdan uzaklaştıktan sonra onun gerçek değerini anlayabildi. Bu anılar, gençliğinin sade, özgür ve bağımsız dünyasına duyduğu derin özlemi daha da güçlendirdi.

Tibetli Bir Öğrenciye Ders Vermek Enstitüde "yardımcı öğretmen" olarak görevlendirilen Saspayev, derslerinde zorlanan öğrencilere destek olmakla görevlendirildi. Öğrencilerinden biri, sık giyinmeyi seven ancak derslere fazla ilgi göstermeyen genç bir Tibetliydi. Her ikisinin de Çince bilgisi yeterli olmadığı için iletişim kurmakta zorlanıyorlardı. Ders sırasında öğrenci sık sık saçını düzeltmek, yabancı kozmetik ürünleri kullanmak veya sohbet etmekle vakit geçiriyor, ders çalışmaya yeterince önem vermiyordu. Tibet geleneklerine göre gençlerin evlenmeden önce daha özgür bir yaşam sürdüğünü anlatıyordu. Akademik ilerlemesi sınırlı kalsa da öğrencinin neşeli davranışları ve kaygısız yaşam tarzı Saspayev'in hafızasında unutulmaz bir anı olarak kaldı.

Pekin'de İlkbahar ve Qingdao Yolculuğu İlkbahar geldiğinde Pekin yeşillenen ve güzelleşen bir şehir hâline geldi; Saspayev'in eğitim hayatı da başarılı bir şekilde ilerlemeye başladı. Bir arkadaşına Uygurca öğrenmesinde yardımcı oluyor ve edebiyat okumalarını sürdürüyordu. Soğuk aylarda diğer öğrencilerle birlikte küçük bir müzik grubu kurdu; gitar, mandolin ve balalayka çalarak vakit geçirdiler. Daha sonra tatil için Qingdao'ya gittiler. Sahil şehri; mavi denizi, yeşil doğası, Avrupa tarzı binaları ve insanların nezaketiyle onu derinden etkiledi. Yerel Dungan topluluğu onları sıcak bir şekilde karşıladı ve Müslüman geleneklerine uygun yemekler hazırladı. Saspayev, kendi kültürleri ile yerel halk arasındaki farklılıkları gözlemledi; özellikle kendilerinin daha canlı ve dışa dönük mizacına karşılık Çinlilerin daha sakin ve ölçülü davranışlarını dikkat çekici buldu.

Qingdao'da Deniz Kıyısında Yaşam Qingdao'da Saspayev, denizin sürekli değişen görünümünden büyük ölçüde etkilendi. Sisler, fırtınalar, dalgalar ve uyarı sirenlerinin sesleri ona güçlü bir doğal manzara deneyimi yaşattı. Tatil boyunca diğer öğrencilerle birlikte kıyıda huzurlu günler geçirdi, Çince öğrenmeye devam etti ve yerel öğrencilerle konuşma pratiği yaptı. Sığ sularda deniz kabukları ve küçük deniz canlıları toplayan çocukları izledi; gemileri, deniz kuşlarını ve sahil manzarasını gözlemledi. Denize girmek, sıcak kumların üzerinde dinlenmek ve okyanus atmosferinin tadını çıkarmak onun için unutulmaz deneyimler hâline geldi. Sahil yaşamının bu sade mutlulukları, Qingdao'da geçirdiği dönemi özel ve hatırlanmaya değer kıldı.

Pekin'de Eğitim, Yaşam ve Dostluklar Enstitüye döndükten sonra öğrenciler, kendilerine sabırla yardımcı olan öğretmenlerin desteğiyle eğitimlerine devam ettiler. Çinceye ve Çin edebiyatına hâkim olmanın uzun yıllar süren bir çaba gerektirdiğini zamanla anladılar. Derslerin dışında Çinli öğrencilerle danslara, şarkı etkinliklerine ve sosyal faaliyetlere katılıyorlardı. Sovyet şarkıları söylüyor, birlikte yemek yiyor ve Wanshoushan ile Beihai gibi Pekin'in ünlü parklarını ziyaret ediyorlardı. Zamanla Pekin'de kendilerini daha rahat ve özgür hissetmeye başladılar; geçmişteki siyasal ayrımların yarattığı mesafeleri büyük ölçüde unuttular. Farklı sosyal geçmişlerden gelen öğrencilerle birlikte eğitim aldılar; bunlar arasında varlıklı ailelerin çocukları ve eski devlet görevlilerinin çocukları da bulunuyordu. Bu deneyim, Saspayev'in toplum ve insanlar hakkındaki düşüncelerinin değişmesine katkıda bulundu.

Yeni Bir Fırsat: Azınlık Dillerini Öğretmek Pekin'in soğuk kış günlerinde anlatıcının hayatında yeni bir dönem başladı. Dil Fakültesi dekanı onu görüşmeye çağırarak Kazakça öğretmeni olarak görev yapmayı teklif etti. Enstitü, Kazakça ve Kırgızca bölümleri açmayı planlıyor ve bu alanlarda uzman kişilere ihtiyaç duyuyordu. Bu teklif beklenmedik olsa da dekan, azınlık dillerinin öğretilmesinin kültürel gelişim açısından önemli bir hizmet olduğunu vurguladı. Anlatıcı, Pekin'e esas olarak eğitim almak amacıyla geldiği için başlangıçta kararsız kaldı. Ancak sahip olduğu bilgi ve dil birikiminin kendi halkına ve diğer Türk topluluklarına yararlı olabileceğini düşünmeye başladı.

Eğitime Devam Ederken Öğretmenliği Seçmek Uzun düşüncelerden sonra anlatıcı bu görevi kabul etti; ancak üniversite derslerine katılmaya devam etmek için izin istedi. Amacı yalnızca öğretmenlik yapmak değil, aynı zamanda bilgisini daha da geliştirmekti. Dekan bu isteğini destekledi ve çeşitli uzmanların ders notlarından yararlanmasına izin verdi. Sovyet tarihi, Moğol ve Altay dilleri, Türk ve Kafkas dilleri ile Çin fonetiği üzerine dersler aldı. Özellikle dilbilime büyük ilgi duydu; çünkü Çin'deki lehçe çeşitliliğinin fonetik araştırmalarının gelişmesine katkıda bulunduğunu düşünüyordu. Anlatıcı, öğretmenlik ile öğrenmeyi birlikte sürdürmeye ve bilgisini azınlık dillerinin gelişimine adamaya karar verdi.

Pekin'de Yeni Bir Öğretmenlik Deneyimi Anlatıcı, Pekin'deki bir enstitüde Çinli Türkolog Gyng ile birlikte Kazakça öğretmeye başladı. Başlangıçta Gyng'in kendisine karşı küçümseyici davrandığını ve bilgisini yeterince takdir etmediğini düşündü. Özellikle Rusça metinlerin Kazakçaya çevrilmesi konusunda aralarında görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Gyng daha kelimesi kelimesine çevirileri tercih ederken, anlatıcı doğal Kazakça ifadelerin kullanılmasını savunuyordu. Zamanla anlatıcıdan ders materyallerini düzenlemesi ve yeni bir Kazakça ders kitabının hazırlanmasına katkıda bulunması istendi. Çalışmaları başarılı bir şekilde ilerlese de eski yaşamını, arkadaşlarını ve özgürlüğünü özlemeye devam etti. Bilgisini genişletmek için üniversite derslerine katılmayı da sürdürdü.

Kitaplardan ve İnsanlardan Öğrenmek

Pekin'de anlatıcı, enstitünün zengin kütüphanesinden yararlanarak Özbek, Kazak ve Uygur edebiyatlarını yoğun biçimde okudu. Bunun yanı sıra insanların davranışlarını ve karakterlerini gözlemleyerek de yeni bilgiler edindi. Endonezya'dan gelen genç bir Çinli kızın ziyareti, onun kendi davranışları ve yaratıcılığı üzerine düşünmesine neden oldu. Daha sonra Gyng ile arasında bazı anlaşmazlıklar ortaya çıktı. Gyng, Sincan'dan gelen öğrencileri küçümsüyor ve anlatıcının bir Kırgız olarak Kazakça öğretmeni olmasını sorguluyordu. Bütün bu zorluklara rağmen anlatıcı Çinli öğrencilere başarılı bir şekilde Kazakça öğretti, onlarla iyi ilişkiler kurdu ve ders materyallerinin hazırlanmasına katkıda bulundu. Öğrencileri ona saygı duyuyor ve çalışmalarını takdir ediyordu.

Öğretimde Duyarlılık Dersi

Anlatıcı, derslerde sık sık dikkatsiz davranan ve düşük notlar alan Zhu Lishan adlı bir öğrencisiyle yaşadığı bir olayı anlatır. Öğrencisini derslerine daha ciddi çalışmadığı için nazıkçe eleştirdiğinde, öğrenci bu sözlerden derinden etkilenerek ağladı. Daha sonra Gyng, özellikle diğer öğrencilerin yanında ona karşı fazla sert davrandığını söyleyerek anlatıcıyı eleştirdi. Anlatıcı, Gyng'in kendi öğretmenliğini sorgulamak için sürekli gerekçeler aradığını fark etti. Onun yaklaşımına katılmasa da sakinliğini korudu ve çalışmalarına devam etti. Bu deneyim, farklı kültürel geçmişlerden gelen öğrencilerle çalışırken daha dikkatli ve duyarlı olması gerektiğini anlamasına yardımcı oldu.

Çin Yazısının Engeli ve Güzelliği

Anlatıcı, edebiyata büyük ilgi duyan öğrencisi He'den söz eder. He, ona Byron ve Dante gibi dünya klasiklerinin Çince çevirilerini tanıtmıştı. Aralarındaki konuşma, anlatıcının büyük edebî eserleri anlamaya ve farklı kültürlerin edebiyatlarına ulaşmaya ilişkin düşünceler geliştirmesine yol açtı. Anlatıcıya göre Çin'in karmaşık yazı sistemi, büyük bir kültürel mirası korumasına rağmen öğrenme ve iletişim açısından önemli bir engel oluşturmuyordu. Binlerce karakterin öğrenilmesi büyük bir çaba gerektiriyor, bu durum dil öğrenimini zorlaştırıyordu. Çin yazısını Latin harfleriyle değiştirme veya sadeleştirme girişimleri de birçok güçlüklerle karşılaşmıştı. Çin karakterleri farklı lehçeleri birbirine bağlamış ve binlerce yıllık tarih, felsefe ve edebiyat birikiminin korunmasını sağlamıştı. Bu nedenle yazı sisteminde yapılacak herhangi bir reform son derece karmaşık bir meseleydi.

Mançurya Yolculuğu: Yazarın Gözlemleri

Ağustos ayında anlatıcı, enstitüden yirmi üç kişilik bir grupta birlikte Mançurya ve İç Moğolistan'a yapılan bir geziye katıldı. Tarihî yerleri ziyaret etmeyi, Kırgız kökenli insanlarla tanışmayı ve Harbin'i görmeyi büyük bir heyecanla bekliyordu. Tren yolculuğu sırasında Koreli sanatçılar geleneksel şarkılar seslendirerek yolculuğa özel bir atmosfer kattılar. Ancak Harbin hakkındaki beklentileri tam olarak karşılanmadı. Şehrin koşulları onu hayal kırıklığına uğrattı ve Müslüman yemekleri bulmakta zorlandı. Bununla birlikte, sokaklarda ve pazarlarda dolaşırken günlük yaşamın sıradan görüntülerinde beklenmedik güzellikler keşfetti. Bu yolculuk onun için sevinç, hayal kırıklığı ve daha derin düşüncelerle dolu bir deneyime dönüştü.

Harbin ve Hailar: Karşılaşmalar ve Gerçekleşmeyen Beklentiler

Anlatıcı Harbin'de üç gün kaldı; şehrin Rus topluluğunu ve Sungari Nehri kıyısındaki canlı yaşamı gözlemledi. Gençlerin burada spor yaptığını, dans ettiğini ve çeşitli etkinliklere katıldığını görmek, şehir hakkındaki ilk olumsuz izlenimlerini değiştirdi. Daha sonra çayırırlarla ve tepelerle çevrili güzel bir kasaba olan Hailar'a gitti. Burada resmî bir ziyafete katıldı, yerel gelenekleri ve siyasal konuşmaları gözlemledi. Kasabayı gezerken Rus dükkânlarına rastladı ve akıcı Rusça konuşan Moğol yaşlılarla tanıştı. Ayrıca bölgede yaşayan Kırgızları bulmaya çalıştı, ancak kimseyle karşılaşamadı. Bu durum onu hayal kırıklığına uğratsa da yerel halkın Kırgızları tanıyan olması ona memnuniyet verdi.

Moğol Bozkırlarında

Anlatıcı, Mançurya'dan batıya doğru ilerleyerek Dalaynor Gölü'nün batı kıyısına ulaştı ve burada geniş Moğol bozkırlarına girdi. Atlı Moğollar tarafından karşılandı ve yerel bir ailenin evinde misafir edildi. Ev sahipleri ona geleneksel çay, süt ürünleri, et yemekleri sundular ve büyük bir misafirperverlik gösterdiler. Anlatıcı, sonsuz gibi görünen bozkır manzaralarından, geniş gökyüzünden ve çobanların sakin yaşamından derinden etkilendi.

Moğolların at binme becerilerini, hayvancılık geleneklerini ve günlük yaşamlarını gözlemledi. Koyun ve at yetiştiriciliğinin bölge halkına sağladığı refahı dikkat çekici buldu. Bu ziyaret, insan, hayvan ve doğa arasındaki güçlü bağı göstererek ona Moğol kültürü ve bozkır yaşamı hakkında derin izlenimler kazandırdı.

Moğol Bozkırlarına Veda Anlatıcı, yolculuğunun son günlerini Moğol köylerinde geçirdi. Düzenlenen bir ziyafet sırasında Moğol ev sahipleri şarkılar söyledi, siyasal konuşmalar yaptı ve misafirlerini büyük bir sıcaklıkla ağırladı. Sabahın erken saatlerinde sonsuz bozkırı ve güneşin doğuşunun güzelliğini hayranlıkla izledi. Daha sonra at eğitimi, güreş ve halk oyunlarının yer aldığı geleneksel bir şenliğe katıldı. Moğol binicileri vahşi atları ehlileştirme becerilerini sergilerken, farklı yaşlardaki güreşçiler güç ve tekniklerini ortaya koydu. Ayrılış zamanı geldiğinde köylüler misafirleri atlarıyla uğurladı; araçlarının yanında bir süre yarışarak onlara el salladılar. Anlatıcı, Moğol halkının misafirperverliği, gelenekleri ve samimi karakterinden derin biçimde etkilenmiş olarak bu bölgeden ayrıldı.

Changchun: Sanayi, Sinema ve Anılar Anlatıcı, geniş, temiz ve ağaçlarla çevrili caddeleriyle modern bir görünüme sahip olan Changchun ziyaretinden söz eder. Sovyetler Birliği'nin desteğiyle kurulan ilk Çin otomobil fabrikasını gezerek ülkenin sanayileşme sürecini gözlemledi. Ayrıca işçilerin hızlı el emeğiyle çalıştığı bir sigara fabrikasını da ziyaret etti. Tren istasyonunda Kırgızca konuşan öğrencilerle karşılaşmak onu büyük bir sevince boğdu; ancak onların ayrılmasından sonra kendisini yalnız hissetti. Anlatıcı, bir film stüdyosunu ziyaret ederek film yapım sürecini izledi. Akşam ise sinemaya gitti ve kendisine tanıdık gelen bir şarkıdan derinden etkilendi. Bu melodi, ona geçmişte yaşadığı anıları ve daha önce yazdığı eserleri hatırlattı.

Pekin'e Dönüş: Dil ve Öğrenme Üzerine Düşünceler Anlatıcı, "Kuş Kirazı Şarkısı"nı dinlerken yaşadığı derin duyguları hatırlar. Bu şarkı onda özlem, sevgi ve umut duygularını uyandırmıştı. Kuzeydoğu Çin yolculuğundan sonra Pekin'e dönen anlatıcı, Shenyang'ı ziyaret etti ve burada Mançu tarihine ait eserleri gördü. Enstitüye döndüğünde öğrenciler, sivrisineklerden kaynaklanan hastalıkları önlemek amacıyla çevredeki otları temizleme çalışmalarına katıldılar. Saspayev yeniden Kazakça öğretmeye başladı ve Çinli öğrencilerin bir Türk dilini öğrenirken karşılaştıkları zorluklar üzerine düşündü. Özenle hazırlanmış ders kitaplarına, ayrıntılı dilbilgisi açıklamalarına ve etkili öğretim yöntemlerine rağmen, başarılı bir dil öğreniminin yalnızca materyallere değil, öğrencilerin motivasyonuna ve çabasına da bağlı olduğunu fark etti.

Öğretimde Karşılaşılan Zorluklar ve Öğrencileri Anlama Anlatıcı, kendisinin ve Uyurca öğreten diğer öğretmenlerin yabancı öğrencilere dil öğretirken karşılaştıkları güçlükleri anlatır. Tüm çabalarına rağmen en etkili öğretim yöntemlerini bulmakta zorlanıyorlardı. Yoğun çalışma temposu ve yorgunluk nedeniyle anlatıcı, çalışma programlarını sürekli ihmal eden öğrencisi He'ye karşı zaman sabırsız davrandı. Sert eleştirileri öğrenciyi incitti ve öğrenci bu durumu başkalarına anlattı. Daha sonra anlatıcı, hassas ve kolay incinebilen öğrencilerle nasıl davranması gerektiğini sorgulamaya başladı. Bir grup öğrenci ona, eleştirilerini anlayışla karşıladıklarını ve gösterdiği çabayı takdir ettiklerini söyledi. Bu sözler, anlatıcıya çalışmalarına daha büyük bir güven, sabır ve anlayışla devam etme konusunda güç verdi.

Öz Eleştiri ve Gyu ile Uzlaşma Anlatıcının meslektaşı ve yardımcısı olan Gyu ile ilişkisi giderek gerginleşmeye başladı. Aralarındaki anlaşmazlıklar çevrelerindeki insanlar tarafından da fark edildi ve bunun üzerine ikisinin de açık ve samimi bir şekilde öz eleştiri yapmaları istendiği özel bir toplantı düzenlendi. Anlatıcı bu görüşmede sabırsızlığını, bilgi eksikliklerini ve hoşgörüsüz davrandığı durumları kabul etti. Gyu da kendi eksikliklerini dile getirdi. Ancak aynı zamanda anlatıcıyı eleştiriye karşı fazla hassas olmakla ve kendi çalışmalarına aşırı derecede odaklanmakla suçladı. Bu tartışmadan sonra her ikisi de birbirini daha iyi anlamaya başladı. Anlatıcı, gizli kalan duyguların açıkça ifade edilmesinin çatışmaların çözülmesine yardımcı olabileceğini fark etti. Bununla birlikte, bir insanın derinlerde yerleşmiş karakter özelliklerini değiştirmenin kolay olmadığını da anladı.

Bir Yazar Sesinin Uyanışı Sincan'da yaşadığı dönemde anlatıcı, henüz kendi ana dili olan Kırgızca ile eserler yazmamış olmasına rağmen güçlü bir yazma arzusu hissediyordu. Bunun temel nedeni, bölgede Kırgızca yayınların bulunmamasıydı. Maksim Gorki, Gogol, Çehov, Tagore ve diğer dünya edebiyatı yazarlarının eserlerini okuması, onun sanat anlayışının gelişmesinde büyük rol oynadı. Sonunda ilk hiciv hikâyesini Uyurca yazdı ve düşünceleri edebî bir biçime dönüştürmenin ne kadar zor olduğunu fark etti. Yazarlık konusunda rehberlik almak amacıyla eserini Kazak yazar Bukara Tışkanbayev'e gönderdi. Yazarın dikkatli ve yapıcı eleştirileri, anlatıcıyı yeteneklerini geliştirmeye, sanatsal bakış açısını güçlendirmeye ve edebiyata daha büyük bir sorumlulukla yaklaşmaya teşvik etti.

Dil ve Edebiyat Üzerine Bir Yolculuk Sincan'da bulunduğu yıllarda anlatıcı, edebî çalışmalarına ilişkin arayışlarını sürdürdü. İlk hikâyesi hakkında aldığı eleştirel bir mektup, yazarlık anlayışını yeniden değerlendirmesine neden oldu. Yalnızca yeteneğin yeterli olmadığını; disiplin, deneyim ve hayatı derinlemesine anmanın da gerekli olduğunu fark etti. Kısa süre sonra Kırgızca kelime hazinesini derlemek ve ağız özelliklerini incelemek amacıyla bir dil araştırma gezisine katıldı. Araştırmacılarla birlikte Sincan'ın farklı bölgelerini dolaşan anlatıcı, edebî dil, terminoloji ve lehçe seçimi üzerine yapılan tartışmalara tanık oldu. Bu tartışmalar, farklı topluluklar arasında ortak bir edebî dil oluşturma'nın ne kadar karmaşık bir süreç olduğunu gösterdi ve onun dilbilimine bilimsel yaklaşımların önemini daha iyi kavramasını sağladı.

Kaşgar: Dil, Kültür ve Günlük Yaşam Urumçi'deki hazırlıklarını tamamladıktan sonra anlatıcı ve çalışma arkadaşları, Sincan'ın güneyindeki kadim şehirlerden biri olan Kaşgar'a gittiler. Şehrin canlı sokakları, tarihî atmosferi ve kültürel gelenekleri onu derinden etkiledi. İd Kah Camii'nin yakınlarında, çocukların dinî metinleri Arapça okuduklarını gözlemledi ve öğretmenleriyle birlikte öğrencilerin fotoğraflarını çekti. Şehrin pazarları, Kaşgar halkının ticari canlılığını yansıtıyordu; kayısı, çeşitli meyveler ve yerel ürünler bol miktarda satılıyordu. Anlatıcı, güzel bir bahçe içindeki konaklama yerinde kaldı ve meyve ağaçları, çiçekler ve sakin çevreden büyük bir huzur duydu. Bu yolculuk, ona bölgenin dilsel çeşitliliğini ve zengin kültürel mirasını doğrudan deneyimleme fırsatı verdi.

Kızıl-Oy'da Dil Araştırmaları ve Kültürel Karşılaşmalar Sincan'daki dil araştırma gezisi sırasında anlatıcı, Torugart Geçidi yakınlarında bulunan Kırgızların yaşadığı Kızıl-Oy bölgesine gitti. Burada kelime derlemeleri yaptı ve yerel ağız özelliklerini incelemek amacıyla halkla görüşmeler gerçekleştirdi. Farklı bölgelerden gelen konuşurlarla yaptığı görüşmeler sırasında Uygurcanın etkisiyle ortaya çıkan özgün ses özelliklerini ve bazı farklı kelime kullanımlarını tespit etti. Daha sonra Toyun köyüne gitti ve burada geleneksel Kırgız yaşamını gözlemledi. Köyde misafirperverlik geleneği, at kültürü ve at oyunları dikkatini çekti. Bölgedeki gelenekleri Kırgızistan'daki yaşam biçimiyle karşılaştıran anlatıcı, bazı yerel farklılıklara rağmen Çin'de yaşayan Kırgızların ortak kültürel mirasını ve dilsel zenginliğini vurguladı.

Halk Edebiyatı Derlemek ve Siyasi Gerçeklerle Karşılaşmak Araştırma gezisi sırasında anlatıcı, Kırgızların yaşadığı bir bölgenin merkezine ulaştı ve burada yetenekli bir destancı, şair ve halk bilimci olan Çukur Kadyr ile tanıştı. Kadyr, Kuomintang yönetimi döneminde Kırgız halkının yaşadığı baskıları anlatan uzun bir destan aktardı. Anlatıcı, bu eseri saatler boyunca büyük bir dikkatle kaydetti. Dil malzemeleri derlemeye devam ederken yerel yöneticilerle de karşılaştı ve dönemin siyasal kuşkularına tanık oldu. Bir polis memuru, Kadyr'ın şiirlerinde herhangi bir "karşı devrimci" unsur bulunup bulunmadığını gizlice araştırmasını istedi. Ancak anlatıcı, şairin sözlerini çarpıtmayı reddetti. Daha sonra bu tür yaklaşımların insanların yaşamları üzerindeki etkileri üzerine düşündü.

Kırgız Kültürel Gelişimine Yeni Bir Bağlılık Dil araştırmasıyla ilgili görevlerini tamamladıktan sonra anlatıcı Tekes'e gitti ve beş yıldır görmediği akrabalarıyla buluştu. Akrabalarının Kırgızistan'a (o dönemde Sovyetler Birliği sınırları içinde) dönmeye hazırlandığını öğrenince, Pekin'de tek başına kalma düşüncesi onda belirsizlik yarattı.

Urumçi'de yerel Halk Yayınevi bünyesinde küçük bir Kırgızca bölümünün bulunduğunu fark etti; ancak burada yeterli uzman bulunmadığını gördü. Bu konudaki endişelerini bölge yöneticilerinden Askat İskakov ile paylaştı. İskakov, ona geri dönerek Kırgız kültürünün gelişimine katkıda bulunmasını önerdi. Her ne kadar asıl hayali edebî eserler yazmak olsa da anlatıcı, Sincan'daki Kırgız eğitimi ve yayıncılık faaliyetlerinin geliştirilmesine kendini adamaya karar verdi.

Dilbilimden Edebiyata Yöneliş Anlatıcı, dilbilim çalışmalarını bırakıp Sincan'da Kırgız edebiyatı ve kültürünün gelişimine katkıda bulunmaya karar verdi. Enstitüde kalması istenmesine rağmen, küçük bir öğrenci grubuna ders vermektense binlerce Kırgız insanına yayıncılık ve kültür çalışmaları yoluyla hizmet etmenin daha anlamlı olduğuna inanıyordu. Uzun süren tereddütlerden sonra Merkez Milliyetler Enstitüsü'nden ayrılmak için dilekçe verdi. Yöneticileri onu kalmaya ikna etmeye çalıştı, ancak kararından vazgeçmedi. İzin süreci uzayınca öğretmenlik görevini bırakarak kararını kararlılıkla sürdürdü. Sonunda ayrılmasına izin verildi. Pekin'den ayrılmaya hazırlanırken, bunun şehre yaptığı son ziyaret olabileceğini düşünüyordu.

Urumçi'de Kırgız Yayıncılığının Kuruluşu Aralık ayının sonlarında anlatıcı Urumçi'ye ulaştı ve Halk Yayınevi'nin Kırgızca bölümünde çalışmaya başladı. Kaşgar'daki Uygurca bir gazeteden gelen çalışma teklifini kabul etmeyerek kendisini Kırgız yayıncılığına adamayı tercih etti. Sayıları az olan çalışma arkadaşlarıyla birlikte ders kitapları, siyasal içerikli eserler ve edebî metinler hazırlamaya başladılar. Bu çalışmalarında Sovyet Kırgızistanı'nda yayımlanan eserleri örnek aldılar.

Kiril alfabesine dayalı Kırgız yazı sistemini tanıttılar ve *γ (u)*, *ø (ö)* ve *Һ (ng)* gibi harfler için özel baskı kalıpları hazırladılar. Çeviri ve editörlük çalışmaları sırasında Çince bilgisinin yeterli olmadığını fark eden anlatıcı, teknik terimleri dikkatle incelemeye başladı ve zamanla küçük bir Çince-Kırgızca sözlük hazırladı.

Hayaller, Yayıncılık Zorlukları ve Kırgız Edebiyatı İçin Mücadele Anlatıcı ve çalışma arkadaşları, Sincan'da Kırgız yayıncılığını geliştirmeyi hayal ediyor, hatta *Too Gülu (Dağ Çiçeği)* adlı bir edebiyat dergisi çıkarmayı planlıyorlardı. Kırgızca, Kazakça ve Uygurca dergileri büyük bir ilgiyle okuyarak Kırgız edebiyatını geliştirmeye ve tanıtmaya çalışıyorlardı.

İlk kitapları, Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası'nın Kiril harfleriyle yayımlanan baskısı oldu. Bu eseri kendi "ilk çocukları" gibi görüyor ve büyük bir gurur duyuyorlardı. Ancak kısa süre sonra, Kiril alfabesiyle yayın yapma konusunda resmî izin alınmadığı ortaya çıktı ve bu durum çeşitli sorunlara yol açtı. Bunun üzerine Arap kökenli yazı sistemine geri dönmek ve Kırgızca harfleri yeniden düzenlemek zorunda kaldılar. Tüm bu engellere rağmen çalışmalarını sürdürdüler. Kırgız şairlerinin eserlerinden oluşan bir derleme de yayımladılar. Ancak zamanla Kırgızca yayıncılık bölümü tamamen kapatıldı.

Tanınmadan Sovyetler Birliği Yolculuğuna Kırgızca yayıncılık çalışmalarıyla tanınmaya başlayan anlatıcı, genç bir aktivist olarak seçildi ve Sincan'daki sosyalist inşa çalışmalarındaki başarılarından dolayı bir onur rozeti aldı. Kısa süre sonra Uygur, Kazak, Moğol ve Kırgız yazar, gazeteci ve sanatçılarından oluşan bir kültür heyetiyle Sovyetler Birliği'ne gideceğini öğrendi. Büyük bir heyecan yaşayan anlatıcı, memleketini, akrabalarını ve çocukluk yıllarını geçirdiği yerleri yeniden görmenin hayalini kurdu. Pasaport işlemlerini tamamladıktan ve yolculuk hazırlıklarını yaptıktan sonra heyet Urumçi, Gulca ve Almatı üzerinden yola çıktı. Almatı'da sıcak bir şekilde karşılandılar. Uygur sanat gösterileri halk ve basın tarafından büyük ilgiyle karşılandı.

Kazak ve Uygur Edebiyatının Büyük İsimleriyle Karşılaşmalar Sovyetler Birliği yolculuğu sırasında anlatıcı, eserleri uzun zamandır kendisine ilham veren Kazak yazar ve şairlerle birlikte seyahat etti. Ünlü şairler, romancılar, müzisyenler ve sanatçılar da dâhil olmak üzere birçok edebiyat ve kültür insanıyla tanıştı; edebiyat ve çeviri üzerine görüş alışverişinde bulundu. Muhtar Avezov, Gabit Musrepov, Şaken Aymanov ve besteci Ahmet Jubanov gibi önemli isimlerle tanışmak, onun uzun yıllardır kurduğu hayallerin gerçekleşmesi anlamına geliyordu. Ayrıca modern Uygur Sovyet edebiyatının gelişimine katkıda bulunan önemli yazarlar ve bestecilerle de karşılaştı. Bu yolculuk, eserleri onun düşünsel ve sanatsal gelişimini etkileyen yaratıcı insanlarla tanışma fırsatı sunduğu için hayatındaki en önemli deneyimlerden biri hâline geldi.

Frunze'ye Dönüş: Kırgız Edebiyat Dünyasını Keşfetmek Heyet, Almatı'da bir hafta kaldıktan sonra Frunze'ye geçti. Burada Kırgız kültür insanları tarafından sıcak bir şekilde karşılandılar. Anlatıcı, Kazak, Özbek ve Uygur edebiyatlarına kıyasla Kırgız Sovyet edebiyatı hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığını düşündüğü için başlangıçta kendini tedirgin hissediyordu. Frunze'de Opera ve Bale Tiyatrosu'nu ziyaret etti, yazarlarla tanıştı ve kendi halkının kültürel ortamının sıcaklığını yeniden hissetti. Tügölbay Sıdık-bekov, Estebes Tursunaliyev ve diğer edebiyat insanlarıyla karşılaşması onu derinden etkiledi. Kırgız yazarları, Çin'de yaşayan Kırgızların yaşamı, dili ve yayıncılık faaliyetleri hakkında sorular sordular. Bu ziyaret, anlatıcıda Kırgız kimliğine duyduğu gururu yeniden canlandırdı ve kendi kültürüyle bağlarını daha da güçlendirdi.

Frunze'yi Keşfetmek ve Kırgız Kültürünü Deneyimlemek Frunze'de boş zamanlarında anlatıcı, Kızıl Kırgızistan gazetesinin bürosunu ziyaret etti ve burada Satıkn Sasımbayev ile Sanjy Eginatiev ile tanıştı. Uygur şairlerinin eserlerini Kırgızcaya çevirmelerine yardımcı oldu ve Kaşgar'dan bir Kırgız şairin şiirini onlarla paylaştı.

Daha sonra Abdirasul Toktomuşev ve balerin Çolpon Jamanova da dâhil olmak üzere birçok Kırgız yazar ve sanatçıyla tanıştı. Çolpon'un sıcak ve doğal Kırgızca konuşması, ona köy kadınlarını hatırlattı ve kendisini kendi kültürüne ait hissetmesini güçlendirdi. Çolpon ona bale sanatını tanıttı ve birlikte Kırgız Devlet Opera ve Bale Tiyatrosu'nun sahnelediği Kuğu Gölü (Swan Lake) balesini izlediler. Bubusara Beişenalieva'nın etkileyici performansı anlatıcı üzerinde derin bir iz bıraktı.

Bir Kırgız Gecesi: Müzik, Misafirperverlik ve Gerçekleşmeyen Aile Umudu Tügölbay Sıdıkbekov'un evinde Kırgız yazar ve şairler sıcak bir dostluk ortamında bir araya geldiler. İlk kadeh konuşmasından sonra Estebes ve Toktosun komuz çaldılar ve Çin yolculuklarıyla ilgili anılarını paylaştılar. Anlatıcı, yaşadığı derin duyguları ifade etmekte zorlandı. Komuz eşliğinde söylenen Kırgız ezgileri, Uygur ve Kazak misafirleri de etkiledi. Bu müzikler ona Sincan'daki çocukluk yıllarını ve insanların Kırgız radyo programlarını dinlediği günleri hatırlattı.

Frunze'de bulunduğu sırada Keñ-Suu'daki akrabalarını, özellikle halası Kanyşa'yı ziyaret etmeyi çok istiyordu. Ancak resmî kısıtlamalar nedeniyle bu yolculuğu gerçekleştiremedi. Böylece uzun yıllardır görmediği aile üyeleriyle buluşamadan ayrılmak zorunda kaldı.

Orta Asya Boyunca: Kültür ve İlham Yolculuğu Frunze'den sonra heyet, yolculuğuna Taşkent, Semerkant, Andican ve Aşkabat üzerinden devam etti. Özellikle Semerkant'taki tarihî yapılar ve Registan Meydanı, sanat güzelliği ve kültürel zenginliğiyle yolcuları derinden etkiledi. Özbek, Tacik ve Türkmen halklarının gösterdiği misafirperverlik unutulmaz anılar bıraktı. Heyet, Firuza dinlenme tesislerini ve eski Part yerleşimlerinin kalıntılarını ziyaret etti; ayrıca Uygun, Gafur Gulam, Tamara Hanım ve Mukarama Turgunbayeva gibi önemli kültür insanlarıyla tanıştı. Anlatıcı, seyahatin yazarlar için en büyük ilham kaynaklarından biri olduğunu düşündü. Yeni yerler görmek ve farklı insanlarla tanışmak, bir yazarın hayal gücünü, sanatsal bakış açısını ve insan deneyimine ilişkin anlayışını genişletiyordu.

KARAKTER ANALİZİ

Aman Saspayev

Aman Saspayev, romanın başlıca karakteri ve anlatıcısıdır. O, Sincan'dan gelen bir Kırgız aydınının yaşam yolculuğunu temsil eder. Hikâyesi, eğitim arayışındaki genç bir insanın zaman içinde yazar, öğretmen ve kültür insanına dönüşme sürecini anlatır.

Saspayev, Tekes, Gulca, Pekin ve Orta Asya'daki deneyimleri aracılığıyla önemli tarihî ve toplumsal değişimlere tanıklık ederken aynı zamanda kendi entelektüel kimliğini geliştirir. Anıları, onun Kırgız kültürüne olan güçlü bağını, eğitime verdiği önemi ve edebiyat ile toplum üzerine düşüncelerini ortaya koyar. Bir anlatıcı olarak Saspayev, kimlik, kültürel aidiyet ve aydının sorumlulukları konularına kişisel bir bakış açısı sunar.

Kararlı Aman Saspayev, eğitim ve kendini geliştirme arzusundan hiçbir zaman vazgeçmeyen kararlı bir kişidir. Tekes'te sahip olduğu sınırlı imkânlardan memnun olmadığı için, alışık olduğu çevreden ayrılarak bilgi arayışıyla Gulca'ya gitmek gibi zor bir karar alır.

Bilim Yurdu Koleji'nde eğitim hayatı boyunca çeşitli akademik zorluklarla karşılaşmasına rağmen büyük bir çaba göstererek yeteneğini kanıtlar. Daha sonra Pekin'de eğitimine devam eder; Çince öğrenir, edebiyat ve dilbilim alanlarında kendini geliştirir. Kararlılığı, sosyal, maddi ve eğitimle ilgili engelleri aşmasına yardımcı olur. Saspayev, azmi sayesinde genç bir öğrenciden eğitilmiş bir yazara ve topluma katkı sağlayan önemli bir kültür insanına dönüşür.

Adanmış Saspayev, bilginin topluma hizmet etmesi gerektiğine inanan adanmış bir aydındır. Pekin'de akademik kariyerini sürdürme fırsatı bulmasına rağmen, Kırgız eğitimi ve yayıncılığının gelişimine katkıda bulunmak amacıyla Sincan'a dönmeyi tercih eder.

Kırgızca eğitim materyalleri hazırlamak, metinler çevirmek ve kültürel gelişimi desteklemek için büyük bir çaba harcar. Onun bağlılığı yalnızca kişisel başarıyla sınırlı değildir; yaptığı çalışmaları halkına karşı bir sorumluluk olarak görür.

Dil, edebiyat ve eğitim alanındaki çalışmaları sayesinde Saspayev, farklı Türk toplulukları arasında önemli bir kültürel aracı hâline gelir. Hayatı, entelektüel çalışmaların toplumsal ve kültürel bir amaca hizmet etmesi gerektiğine olan inancını gösterir.

Meraklı Saspayev, sürekli yeni bilgiler ve deneyimler arayan meraklı bir gözlemcidir. Yaşam yolculuğu boyunca farklı diller öğrenir, çeşitli kültürleri tanır ve farklı çevrelerden gelen yazar, sanatçı ve aydınlarla iletişim kurar.

Çin, Orta Asya ve Sovyetler Birliği boyunca yaptığı yolculuklar, onun edebiyat, tarih ve insan ilişkileri konusundaki anlayışını genişletir. Gelenekleri, toplumsal değişimleri ve günlük yaşamın ayrıntılarını dikkatle gözlemler ve bunları hafızasında saklar.

Merakı, kültürel çeşitliliği takdir etmesini ve aynı zamanda kendi edebî bakış açısını geliştirmesini sağlar. Bu özelliği onu yalnızca tarihî olayların tanığı değil, aynı zamanda yaşadığı dönemin düşünceli bir anlatıcısı hâline getirir.

Özlem Dolu Saspayev, vatan, aile ve çocukluk anılarının kimliğini güçlü biçimde şekillendirdiği özlem dolu bir karakterdir. Doğduğu yerden uzun yıllar uzakta yaşamasına rağmen, gençlik döneminin Kırgız topluluğu ve gelenekleriyle duygusal bağını korur.

Sık sık köy yaşamının özgürlüğünü, doğanın güzelliğini ve tanıdık insanların sıcaklığını hatırlar. Frunze ziyareti sırasında Kırgızca konuşmaları duyması, komuz ezgilerini dinlemesi ve Kırgız yazarlarla tanışması onda derin duygular uyandırır.

Kaybettiği akrabalarına duyduğu özlem ve kültürel köklerine olan bağlılığı, onun hafıza ve aidiyet duygusuyla şekillenmiş hassas bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.

Sultan Arıkbayev

Sultan Arıkbayev, romanın önemli yardımcı karakterlerinden biri ve Aman Saspaev'in entelektüel gelişiminde en etkili kişilerden biridir. Kırgız eğitimci olan Arıkbayev, Saspaev'in eğitimine devam ettiği Gulca'daki Bilim Yurdu Koleji'nin müdürüdür.

Deneyimli bir bilgin ve öğretmen olarak Arıkbayev, Saspaev'in alışılmadık eğitim geçmişine rağmen onun yeteneğini fark eder ve akademik gelişimini destekler. Onun rehberliği, Saspaev'in karşılaştığı zorlukları aşmasına ve daha ileri düzeyde eğitimine devam etmesine yardımcı olur.

Arıkbayev'in karakteri aracılığıyla roman, eğitimin, öğretmen rehberliğinin ve aydınların genç kuşaklara karşı sorumluluğunun dönüşürücü gücünü vurgular.

Bilge Sultan Arıkbayev, bilginin ve insan potansiyelinin önemini kavrayan bilge bir eğitimci olarak tasvir edilir. Bilim Yurdu Koleji'nin müdürü olarak Saspaev'i yalnızca geçmişteki eğitim eksikliklerine göre değerlendirmez; onun zekâsını, öğrenme isteğini ve kararlılığını görür. Saspaev'in daha üst sınıfa kabul edilmesini desteklemesi, onun yalnızca resmî şartlara bağlı kalmadan öğrencinin gerçek yeteneklerini değerlendirebilen bir eğitimci olduğunu gösterir. Arıkbayev'in diller, matematik ve kültür alanlarındaki geniş bilgisi, onun yaşam boyu öğrenmeye olan bağlılığını yansıtır. Bilgeliği sayesinde Arıkbayev, genç insanların kendi yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olan ve onları entelektüel gelişim yolunda teşvik eden yol gösterici bir figür hâline gelir.

Destekleyici Arıkbayev, Saspaev'in eğitim yolculuğunun şekillenmesinde önemli rol oynayan destekleyici bir öğretmendir. Saspaev, eğitim fırsatı arayışıyla Gulca'ya geldiğinde Arıkbayev ona cesaret ve destek verir. Onun desteği, Saspaev'in akademik zorlukların üstesinden gelmesine ve eğitimine devam etmesine güven kazanmasını sağlar. Arıkbayev, gençleri geçmiş koşullarıyla sınırlamak yerine onların gelişimi için yeni fırsatlar yaratır. Saspaev ile arasındaki ilişki, yeteneği fark eden ve doğru yönlendirmeyi sağlayan öğretmenlerin önemini ortaya koyar. Arıkbayev, nezaketi ve teşvikiyle, özverili bir eğitimcinin öğrenciler üzerindeki olumlu etkisinin sembolü hâline gelir.

İlham Veren Sultan Arıkbayev, azim, kendi kendine öğrenme ve topluma hizmet anlayışını temsil ettiği için ilham verici bir karakterdir. Birçok alanda kendini yetiştirmiş bir bilgin olarak, sürekli entelektüel gelişim idealini yansıtır. Onun yaşamı ve çalışmaları, Saspaev'i daha fazla çaba göstermeye ve kendi yeteneklerine inanmaya teşvik eder. Arıkbayev'in eğitime olan bağlılığı yalnızca bireysel öğrencileri değil, aynı zamanda Sincan'daki Kırgız toplumunun kültürel gelişimini de etkiler. Onun davranışları, bir eğitimcinin görevinin yalnızca ders vermekle sınırlı olmadığını; aynı zamanda insanlara bilgi arayışı konusunda ilham vermek ve topluma katkıda bulunmalarını teşvik etmek olduğunu gösterir.

İmin Efendi

İmin Efendi, romanın önemli yardımcı karakterlerinden biri ve Aman Saspaev'in çocukluk döneminde kalan en unutulmaz kişilerden biridir. O, Saspaev'in ilkokul yıllarında Uygurca öğretmeni olmuş ve daha sonra eğitimin ve öğretmen rehberliğinin kalıcı etkisini simgeleyen bir figür hâline gelmiştir.

Mütevazı bir yaşam sürmesine ve çeşitli kişisel zorluklarla karşılaşmasına rağmen, bir öğretmen olarak gösterdiği bağlılık eski öğrencisi üzerinde derin bir iz bırakmıştır. Öğretmenlerin eğitim kursu sırasında gerçekleşen beklenmedik karşılaşmaları, yıllar geçmesine rağmen öğretmen ile öğrenci arasındaki güçlü duygusal bağı ortaya koyar.

İmin Efendi'nin karakteri aracılığıyla roman, genç zihinleri şekillendiren ve kültürel bilgiyi gelecek kuşaklara aktaran eğitimcilerin önemini vurgular.

Mütevazı İmin Efendi, sade yaşam tarzı ve alçakgönüllü kişiliğiyle öne çıkan mütevazı bir insan olarak tasvir edilir. Saspaev'in çocukluk anılarında o, sınırlı imkânlarla yaşayan ancak mesleğine büyük bir bağlılık gösteren sıradan bir köy öğretmeni olarak yer alır.

Hiçbir zaman takdir veya kişisel çıkar peşinde koşmamış, tüm çabasını öğrencilerini eğitmeye adanmıştır. Öğretmenlikten ayrıldıktan ve at arabacılığı yaparak geçimini sağlamaya başladıktan sonra bile onurunu ve iyiliğini korumuştur.

Onun Saspaev ile yeniden karşılaşması özellikle anlamlıdır; çünkü eski öğrencisi onu toplumsal konumu nedeniyle değil, samimi bağlılığı ve kendisine kazandırdığı değerli bilgiler nedeniyle hatırlar.

Adanmış İmin Efendi, kendisini eğitime ve öğrencilerine adanmış bir öğretmen olarak tasvir edilir. Zor koşullara rağmen genç öğrencilere Uygur dili ve edebiyatını öğretmek için büyük çaba göstermiştir. Onun Saspaev üzerindeki etkisi, yıllar sonra bile devam eder. Anlatıcı, öğretmenin sınıf tahtasına yazdığı şiiri hâlâ hatırlamaktadır. Bu hatıra, İmin Efendi'nin öğrencisinin hem entelektüel hem de duygusal gelişimi üzerindeki derin etkisini gösterir.

Onun bağlılığı, ün veya başarılarla değil, öğrencilerinin hayatlarında bıraktığı kalıcı izlerle ölçülür. İmin Efendi aracılığıyla roman, öğretmenlik mesleğinin yüce ve anlamlı yönünü vurgular.

Unutulmaz İmin Efendi, ilk karşılaşmalarından yıllar sonra bile Saspaev'in hafızasında yaşamaya devam eden unutulmaz bir karakterdir. Eski öğrenci ile öğretmenin yeniden buluşması, romandaki en duygusal sahnelerden biri hâline gelir. Saspaev'in çocukluk yıllarında öğrendiği şiiri ezbere okuması, İmin Efendi'yi derinden etkiler ve öğrencisinin eserini hâlâ hatırlamasından büyük gurur duymasını sağlar. Bu sahne, eğitim ile kişisel hafıza arasındaki güçlü bağı ortaya koyar. İmin Efendi toplum tarafından tanınan büyük bir kişi olmasa da, etkisi kalıcıdır. Onun karakteri, sıradan öğretmenlerin bile gelecek kuşakların yaşamlarında derin izler bırakabileceğini gösterir.

TEMALAR

Eğitim: Kişisel ve Kültürel Gelişime Giden Yol

Eğitim, Aman Saspaev'in yaşamını ve kimliğini şekillendiren en önemli güçlerden biri olarak sunulur. Saspaev, küçük yaşlardan itibaren bilginin, içinde bulunduğu çevrenin sınırlamalarını aşmanın ve yeni imkânları keşfetmenin anahtarı olduğuna inanır. Tekes'ten ayrılarak Gulca'ya gitme kararı, yalnızca bir okul arayışı değil; aynı zamanda entelektüel özgürlüğe ve kişisel gelişime yönelik bir yolculuktur. Belirsizliklere ve zorluklara rağmen öğrenme arzusunun peşinden gider ve eğitimin hayatının yönünü değiştirebileceğine inanır.

Bilim Yurdu Koleji'nde eğitim, Saspaev'in gelişiminde bir dönüm noktası hâline gelir. Kolej, ona daha geniş bir entelektüel dünyanın kapılarını açar ve yeteneğini fark eden özverili öğretmenlerle tanışmasını sağlar. Sultan Arıkbayev'in desteği, önceki eğitimi tamamlanmamış olmasına rağmen onun daha ileri düzeyde öğrenim görmesine imkân verir. Bu deneyim sayesinde Saspaev, rehberlik ve teşvikin bireylerin kişisel sınırlılıklarını aşmalarına yardımcı olabileceğini öğrenir. Daha sonra kendisi öğretmen olduğunda ise bilginin başkalarına hizmet etme sorumluluğunu da beraberinde getirdiğini kavrar.

Pekin'deki eğitimi, Saspaev'in eğitim anlayışını daha da genişletir. Farklı etnik gruplardan öğrencilerle birlikte yaşaması, Çince öğrenmesi ve çeşitli bilim alanlarıyla ilgilenmesi, onu yeni kültürler ve düşüncelerle tanıştırır. Eğitim onun için yalnızca bilgi edinme süreci olmaktan çıkar; toplumu, dili ve insan-

lar arasındaki ilişkileri anlamının bir yolu hâline gelir. Daha sonra Kırgız yayıncılığı ve kültürel gelişimi için çalışmayı seçmesi, öğrenmenin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal yarar sağlaması gerektiğine olan inancını gösterir.

Roman, Saspaev'in yaşam deneyimleri aracılığıyla eğitimin hem bireysel kimliği hem de kolektif hafızayı şekillendirdiğini ortaya koyar. Öğretmenler kalıcı izler bırakır, okullar dönüşüm mekânlarına dönüşür ve bilgi farklı halklar arasında bir köprü kurar. Saspaev için eğitim yalnızca kişisel başarıya ulaşmanın yolu değil; aynı zamanda dili korumanın, kültürü güçlendirmenin ve halkının geleceğine katkıda bulunmanın bir aracıdır.

Örnek Sahne: Sultan Arıkbayev, Saspaev'in eğitimi eksik olmasına rağmen Bilim Yurdu Koleji'nde dokuzuncu sınıf Kazakça bölümüne kabul edilmesine yardımcı olur. Bazı öğretmenler onun böyle bir eğitim düzeyine hazır olup olmadığını sorgulasa da Arıkbayev, Saspaev'in kararlılığını ve yeteneğini fark eder. Bu sahne, bir öğretmenin duyduğu güvenin genç bir insanın geleceğini nasıl değiştirebileceğini gösterir. Saspaev daha sonra Arıkbayev'i yalnızca bir eğitimci olarak değil, aynı zamanda kendisine yeni bir entelektüel hayatın kapısını açan kişi olarak hatırlar. Bu an, rehberliğin gücünü ve bir öğrencinin potansiyeline inanmanın önemini simgeler.

Kimlik: Dil ve Kültürel Koruma

Dil ve kültürel kimlik, Aman Saspaev'in yaşam öyküsü boyunca öne çıkan temel temalardan biridir. Sincan'da yetişen bir Kırgız aydını olarak Saspaev, Kırgızca, Uygurca, Kazakça, Çince ve Rusçanın bir arada kullanıldığı çok dilli bir ortamda yaşamıştır. Bu deneyimler ona, dilin yalnızca bir iletişim aracı olmadığını; aynı zamanda tarih, hafıza ve aidiyet duygusunun bir yansıması olduğunu öğretir. Öğretmen, çevirmen ve yayıncı olarak yürüttüğü çalışmalar aracılığıyla Saspaev, bir dili korumanın, o dili konuşan insanların kültürel deneyimlerini ve geleneklerini korumak anlamına geldiğini fark eder.

Saspaev'in Sincan'da Kırgızca yayıncılığın gelişimi için gösterdiği çaba, Kırgız kültürel kimliğini güçlendirme konusundaki bağlılığını ortaya koyar. Pekin'den döndükten sonra akademik kariyerine devam etmek yerine Halk Yayınevi'nin Kırgızca bölümünde çalışmayı tercih eder. Bu çalışma zorlu olmasına rağmen, o ve çalışma arkadaşları Kırgız eğitimi ve edebiyatının gelişimini desteklemek amacıyla ders kitapları, edebî eserler ve çeşitli yayınlar hazırlarlar. Uygun yazı sistemleri ve baskı materyalleri oluşturma konusundaki mücadelesi, dil gelişiminin yalnızca kültürel bağlılık değil, aynı zamanda pratik bir özveri gerektirdiğini gösterir.

Roman aynı zamanda kimliği, kişisel deneyimler ve kültürel karşılaşmalar aracılığıyla sürekli şekillenen bir süreç olarak ele alır. Saspaev farklı etnik topluluklar arasında yetişir; Uygur ve Kazak aydınlarının kültürel birikimlerinden yararlanırken, Kırgız mirasıyla olan güçlü bağını korur. Frunze'ye yaptığı yolculuk, büyük ölçüde kitaplar ve anılar aracılığıyla tanıdığı kültürel vatana duygusal bir dönüş niteliği taşır. Kırgız yazarlarla tanışması, Kırgızca konuşmaları duyması ve komuz müziğini dinlemesi, onda gurur ve aidiyet duygularını yeniden canlandırır.

Saspaev'in yaşamı aracılığıyla roman, kimliğin yalnızca coğrafya veya siyasi sınırlarla belirlenmediğini gösterir. İnsan, atalarının gelenekleriyle güçlü bağını korurken aynı zamanda birden fazla kültürel dünyaya ait olabilir. Dil, kuşakları, toplulukları ve kişisel anıları birbirine bağlayan bir köprü hâline gelir. Saspaev için Kırgız dilini korumak yalnızca edebî bir görev değil; aynı zamanda halkının sesini ve kültürel mirasını gelecek nesillere aktarma sorumluluğudur.

Örnek Sahne: Saspaev, Urumçi'deki Halk Yayınevi'nin Kırgızca bölümünde çalışmaya başlar. Kendisi ve çalışma arkadaşları, Kırgızca kitapların hazırlanması, baskı materyallerinin geliştirilmesi ve yazı sisteminin yayın ihtiyaçlarına uyarlanması sırasında birçok zorlukla karşılaşır. İlk yayımladıkları kitap, daha sonraki siyasi değişiklikler yeni engeller ortaya çıkarsa da, onlar için umut ve başarının sembolü hâline gelir.

Bu bölüm, Saspaev'in edebiyat ve dilin kültürel varlığın devamı için vazgeçilmez olduğuna dair inancını ortaya koyar. Onun çalışmaları, bir dili korumanın sabır, yaratıcılık ve o dilin gelecek kuşaklar için taşıdığı değeri anlayan insanların bağlılığını gerektirdiğini gösterir.

Türk Halkları: Sincan'da Türk Halkları Arasında Kültürel Etkileşim ve Dostluk

Türk halkları arasındaki kültürel etkileşim ve dostluk, Aman Saspaev'in yaşam yolculuğunda önemli temalardan biridir. Kırgız, Uygur, Kazak ve diğer toplulukların bir arada yaşadığı çok dilli ve çok kültürlü bir bölge olan Sincan'da yetişen Saspaev, farklı dilleri ve gelenekleri derin bir anlayışla tanımıştır. Onun yaşam deneyimleri, kültürel kimliğin yalnızca kişinin kendi etnik mirasıyla değil, aynı zamanda çevresindeki topluluklarla kurduğu ilişkiler yoluyla da şekillendiğini gösterir.

Genç bir aydın olarak Saspaev, Sincan'ın edebî ve eğitim hayatına aktif biçimde katılmıştır. Bilim Yurdu Koleji'nde farklı etnik kökenlerden gelen öğrencilerle birlikte eğitim görmüş ve etnik sınırların ötesinde bilgiye değer veren eğitimcilerden etkilenmiştir. Daha sonra öğretmen olarak Uygurca ve Kazakça dersleri vermiş; bu durum, bölgenin eğitim ortamında bu dillerin taşıdığı önemli rolü yansıtmıştır. Öğretmenlik, çeviri ve edebî faaliyetleri aracılığıyla diğer Türk halklarının kültürel dünyalarını yakından tanıma fırsatı bulmuştur.

Dil, bu toplulukları birbirine bağlayan önemli bir köprü hâline gelmiştir. Saspaev, Uygur ve Kazak yazarlarla çalışmış, edebî eserler çevirmiş ve farklı Türk dillerindeki yayınları takip etmiştir. Bu deneyimler, onun Türk halkları arasındaki ortak kültürel mirasa ilişkin anlayışını genişletmiştir. Aynı zamanda bu süreç, Kırgız dili ve kültürünü koruma konusundaki bilincini güçlendirmiş; bu konu daha sonra Sincan'daki yayıncılık ve edebî çalışmalarının temel yönlerinden biri hâline gelmiştir.

Orta Asya yolculuğu, bu kültürel bağları daha da güçlendirmiştir. Kazak, Kırgız, Uygur, Özbek ve diğer halklardan yazar ve sanatçılarla gerçekleştirdiği görüşmeler, edebiyat, müzik ve sözlü geleneklerde ortak kültürel unsurların varlığını ortaya koymuştur. Muhtar Avezov, Tügölbay Sıdıkbekov ve diğer kültür temsilcileriyle karşılaşmaları, Saspaev'e sanat ve kültürel alışverişin siyasi ve coğrafi sınırların ötesinde insanları birleştirebileceğini göstermiştir.

Örnek Sahne: Bilim Yurdu Koleji'nde farklı etnik kökenlerden gelen öğrenciler, radyoda yayımlanan Kırgız halk ezgileri "Ak Bermet", "Alımkan", "Kan-Jayloo" ve "Oy, Bülbül" gibi eserleri büyük ilgiyle dinlerlerdi. Bu türküler Kırgız kültürüne ait olmasına rağmen Uygur ve Kazak dinleyiciler tarafından da sevilirdi. Daha sonra yazarlar ve sanatçılarla gerçekleştirilen toplantılarda komuzun sesi, farklı topluluklardan gelen insanlar arasında ortak bir duygusal atmosfer oluştururdu.

Bu anlar, Saspaev'e müzik ve sözlü geleneklerin dilsel ve bölgesel farklılıkların ötesinde Türk halklarını birbirine bağlayan güçlü unsurlar olduğunu göstermiştir.

Türk Dilleri: Kırgız Dilinin Gelişimi ve Xinjiang'daki Yazı Reformları

Xinjiang'daki Kırgız dilinin ve yazı sisteminin gelişimi, Aman Saspayev'in kültürel misyonunun önemli bir bölümünü oluşturur. Saspayev hayatı boyunca dili; eğitim, edebiyat ve toplumsal hafızanın temel unsuru olarak görmüştür. Pekin'deki eğitiminden sonra Xinjiang'a döndüğünde, Kırgız topluluğu için ana dilde kaynaklar oluşturmanın önemine inandığı için Halk Yayınevi'nin Kırgızca bölümünde çalışmayı tercih etmiştir.

O dönemde Xinjiang'daki Kırgız okuyucularının ana dillerinde ders kitaplarına, edebî eserlere ve eğitim materyallerine erişimi oldukça sınırlıydı. Saspayev ve çalışma arkadaşları, Kırgızca yayıncılık sistemini neredeyse yeniden kurmaya başladılar. Sovyet Kırgızistanı'nda yayımlanan eserleri örnek olarak kitaplar, çeviriler ve eğitim materyalleri hazırladılar. En önemli başarılarından biri, Kırgız dilinin ihtiyaçlarına uygun şekilde Kiril temelli Kırgız alfabesini yayıncılık alanına uyarlamak oldu. Kırgızcanın özgün seslerini doğru biçimde gösterebilmek için *ü*, *ö* ve *ng* gibi harfleri içeren özel baskı kalıpları hazırladılar.

Kiril alfabesiyle Kırgızca kitapların yayımlanmaya başlaması önemli bir kültürel başarıydı. Saspayev için bu yayınlar yalnızca eğitim araçları değildi; aynı zamanda okuryazarlığı güçlendiren, edebî üretimi teşvik eden ve Xinjiang'daki Kırgız kimliğini koruyan araçlardı. Modern bir yazı sisteminin oluşturulması, genç kuşaklara ana dillerinde okuma ve öğrenme imkânı sağladı.

Ancak dilin gelişimi, dönemin siyasi kararlarından bağımsız değildi. İlk yayınların ortaya çıkmasından sonra Saspayev ve çalışma arkadaşlarına Kiril yazısının resmî olarak onaylanmadığı bildirildi. Bunun üzerine materyalleri Arap temelli bir yazı sistemiyle yeniden hazırlamaları istendi. Bu ani değişiklik, farklı bir yazı geleneğine uyum sağlamak zorunda kalan editörler, yazarlar ve okuyucular için önemli zorluklar yarattı.

Örnek Sahne: Saspayev, Xinjiang'da Kiril alfabesiyle basılan ilk Kırgızca kitabın hazırlanışını büyük bir heyecan anı olarak hatırlar. O ve çalışma arkadaşları bu yayını tarihî bir başarı olarak görmüş, her harfi büyük bir dikkatle kontrol etmiş ve Çin baskı teknolojisinde bulunmayan Kırgız sesleri için yeni baskı kalıpları oluşturmuşlardı. Kitap tamamlandığında, Kırgız eğitimi ve edebiyatı için yeni bir yol açtıklarına inanıyorlardı. Ancak bu sevinç, Kiril yazısının resmî olarak sürdürülemeyeceğini öğrendiklerinde yarıda kaldı. Arap alfabesine geri dönme zorunluluğu, dil gelişiminin siyasi koşullarla ne kadar yakından ilişkili olduğunu gösterdi.

Yirminci yüzyılın ortalarında Sincan'da yaşanan siyasal değişimler, Aman Saspaev'in kişisel ve entelektüel gelişiminin önemli tarihsel arka planını oluşturur. Hatıra niteliğindeki roman, bu olayları yalnızca tarihsel dönüşümler olarak değil, aynı zamanda sıradan insanların yaşamlarını, umutlarını ve inançlarını etkileyen süreçler olarak ele alır. Eğitim ve daha iyi bir gelecek arayışı içinde olan genç Saspaev, çevresindeki toplumun dönüşümüne tanıklık eder ve zamanla yeni eğitimsel ve kültürel ortamın bir parçası hâline gelir.

1949 yılında Halk Kurtuluş Ordusu'nun (Çin Halk Kurtuluş Ordusu) Gulca'ya gelişi, bölge tarihindeki yeni bir dönüm noktası olmuştur. Saspaev, askerlerle ilk karşılaşmalarını merak ve şaşkınlıkla hatırlar. Askerlerin sade görünümü, disiplinli davranışları ve yerel halka karşı saygılı tutumları, daha önceki askerî deneyimlerinden farklı bir izlenim bırakmıştır. Bu kişisel karşılaşmalar, onun yeni siyasal düzen hakkındaki ilk düşüncelerini şekillendirmiş ve eşitlik ile toplumsal gelişme beklentilerine yönelik bir iyimserlik duygusu oluşturmuştur.

Saspaev'in anıları aracılığıyla roman, tarihsel dönüşümlerin bireysel kimlikleri nasıl şekillendirdiğini ve büyük değişim dönemini yaşayan bir kuşak için hem umutlar hem de zorluklar yarattığını gösterir.

Saspaev, onlarla Çince konuşurken askerlerin alçakgönüllü olduklarını ve yerel halkla iletişim kurmaya istekli davrandıklarını fark eder. Bu küçük kişisel karşılaşma, Sincan'da yaşanan daha büyük siyasal değişimlerin bir sembolü hâline gelir. Saspaev için yeni dönem, ilk olarak resmî söylemler veya siyasal açıklamalar aracılığıyla değil; günlük hayattaki insan ilişkileri üzerinden deneyimlenmiştir.

Vatan teması, Aman Saspayev'in yaşam öyküsünün merkezinde yer alır. Kırgızistan'da doğan ve daha sonra Doğu Türkistan'da (Xinjiang) yaşayan Saspayev için vatan, yalnızca fiziksel bir mekân değil; hafıza, aile, dil ve kültür aracılığıyla şekillenen duygusal bir bağdır. Eğitimi, mesleki yaşamı ve edebî

gelişimi büyük ölçüde Xinjiang'da gerçekleşmiş olsa da Kırgızistan'a duyduğu bağlılık, kimliğinin kalıcı bir parçası olarak varlığını sürdürür.

Saspayev'in çocukluk dönemine ait Kırgız toprakları, doğa manzaraları, aile ilişkileri ve geleneksel yaşam biçimine dair anıları, hayat yolculuğu boyunca önemli bir manevi güç kaynağı olur. Eğitim ve kişisel gelişim arayışıyla alışık olduğu çevreden ayrıldığında Uygurlar, Kazaklar ve diğer toplulukların yaşadığı yeni kültürel alanlarla karşılaşır. Bu deneyimler onun dünya görüşünü genişletirken aynı zamanda Kırgız köklerine ilişkin farkındalığını da güçlendirir.

Kırgızistan'a yaptığı ziyaret, vataniyle yeniden bağ kurduğu güçlü bir dönüm noktasıdır. Frunze'de Kırgız yazarları, sanatçıları, müziği ve günlük konuşma dilini deneyimlediğinde, kendisini ait hissettiği kültürel dünyayla yeniden karşılaşır. Kırgız dilini duymak ve komuz ezgilerini dinlemek, geldiği kültürel çevreye ilişkin anılarını canlandırır. Özellikle uzun yıllardır görmediği aile üyelerini ziyaret etmek ve Keng-Suu'daki akrabalarıyla yeniden buluşmak istemesi, kişisel geçmişiyle bağ kurma arzusunu gösterir.

Bununla birlikte Saspayev'in yaşamı, vatan kavramının yalnızca coğrafi sınırlarla belirlenemeyeceğini ortaya koyar. Xinjiang'daki çalışmaları aracılığıyla Sovyet Kırgız Cumhuriyeti sınırları dışında yaşayan Kırgız toplulukları arasında Kırgız dilinin ve edebiyatının korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunur. Onun deneyimi, kültürel kimliğin uzak coğrafyalarda bile dil, hafıza ve ortak gelenekler aracılığıyla varlığını sürdürebileceğini gösterir.

Örnek Sahne: Saspayev, Frunze yolculuğu sırasında geride bıraktığı vatana karşı derin bir duygusal bağ hisseder. Kırgız yazarlarıyla tanışması, tanıdık konuşma biçimlerini duyması ve Kırgız kültürel yaşamıyla yeniden karşılaşması, kökenlerine ilişkin anılarını canlandırır. Özellikle sıradan insanların sıcak sohbetleri ve günlük ifadeleri, ona köy yaşamını hatırlatarak güçlü bir aidiyet duygusu verir. Resmî engeller nedeniyle Keng-Suu'ya gidip akrabalarıyla görüşemese de bu yolculuk onun Kırgızistan'la olan kültürel bağını yeniden keşfetmesini sağlar. Ziyaret, yalnızca fiziksel bir dönüş değil, aynı zamanda kültürel köklerle gerçekleştirilen duygusal bir yeniden buluşma hâline gelir.